

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baros L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Éjeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Félsz évre 1150 Lei
Évadra 2300 "
Negyedévre 320 "
Egy hónapra 110 "

IX évfolyam • 225. szám

1928 Október 23 Kedd

• 5689 Chesvan 9 •

Ramaster Róbert
2. Il. 8. Budapest

Konzurat: Sucha

UJ KELELET

ZSIDÓ POLITIKAINAPILAP

A Keren Hajjeszód
építi az országot!

Aldozatok örvendő szívvel
az ujjászülető Palesztina oltárán!

Románia gazdasági helyzete

Blank Aristid, a Banca Marosoch Blank & Co. vezérigazgatója érdekes cikket írt a Neue Freie Presseben Románia gazdasági helyzetéről. A cikket, amelynek egyes részei a külföldi sajtó számára iródtak és propagandás jellegűek, lényegében alább közöljük.

Az elzárkózott Oroszországot leszámítva Románia lehet ma az európai Kalfornia tekintetben. A gazdasági élet minden terepen nagyszabású lehetőségek vannak. Az ország zsúfolva van a legértékesebb természeti kincsekkel, és mégis a szülőföldön nem tudta kihasználni. Az ország gazdasági helyzete az, hogy az új Románia megalakult és még mindig várunk kell az életben szükséges újjáépítésre.

A lakosság lélekszáma ma már szinte szodolatos arányú a gazdasági fejlődéshez. Ez az alkalmazkodás a legnagyobb kincs az országnak. Románia lakossága mindig békés, dolgozó, intelligens volt, amelynek kvantitatív növekedését az új, különösen pedig az egykori osztrák-magyar monarchiához tartozott területek lakossága csak növelheti. A kisajátítás révén a falusi lakosság földbirtokhoz jutott és ezáltal a gondolkodása is konzervatívá vált. Ezzel szemben az ipari munkásság között balszélő-meggyőződésű alig 300 ezer ember és ebből is csak 80 ezren vannak megszervezve. A szociális békét tehát a lakosság valamennyi rétegében biztosítani van. Kelet-európa részén talán még távolabb is, ez igen nagy jelentőséggel bír.

A háború óta azonban mégis mutatkoznak fehérek ezen az égbolton. A kitűnő román emberanyagot — állhatatosan mondják — egyidő óta, mint óráskigó fonja körül egy gonosz betegség: a megveszélgetés. Azzal, ha elismerem, hogy van korrupció, nem ellenségeinknek akarok elégtelent szolgáltatni, mert a ténylegs korrupció mértéke úgy aránylik a Romániáról terjesztett ilyen hírekhez, mint a patak a folyamhoz. Bár ezt a beleszót nem akarom tartani, mégis szükségesnek látom beismerni a letezesét, de csak azért hogy a megfelelő orvosságot megjelölhessem. Véleményem szerint a külföldnek is nagy érdeke, hogy Románia minél előbb visszatérjen régi, egészséges közéletéhez.

Jelenléteken vidéki kis üzleteknél meg lehet érteni, ha egy éhes ember a zsebmetsző-morálhoz folyamodik, de olyan tranzakciókat, mint például egy Franciaország felének megfelelő állam ajándékozása, csak a legpuritánabb becsületesség legkomolyabb felfogása alapján lehet megvalósítani. A román államférfiaknak tehát az a kötelessége, hogy a korrupciót a legtávolabbi zugig üldözzék. Be kell ismerni, hogy az utóbbi évek kormányai — pártérdekeikre való tekintettel — nem riadtak vissza még a fehérszínűbb eszközöktől sem, hogy ez a szörványos dudvát kiirtsák. Ezzel tulajdonképpen sordírták az ország gazdasági életét, amelyek ennek az évszázadnak az elején voltak érvényben Romániában. Habár akkor még alig volt harminc éve, hogy az ország megszűnt a török szultán vezüllusa lenni, a Deutsche Bank vagy a Berliner Handelsgesellschaft, vagy a Diskonto Gesellschaft —

a román kölcsönök elhelyezésénél vezető bankok — tanuskodhatnak mellettünk, hogy sem a tárgyalások befejezése előtt, sem pedig befejezésük után soha baksisról említés sem történt, nem adtak és nem kértek baksist.

Anak, hogy ez a morális mentalitás az utóbbi tíz évben néha súlyos kihagyásokat mutatott fel, csakis gazdasági okai vannak. A bünyösen, vagy nem bünyösen elkészült valutastabilizáció, a Németországgal való megegyezés, a jegybank reorganizációjának és a nagy rekonstrukciós kölcsönök elmulasztása következtében az állami költségvetést mind két oldalon erősen össze kellett húzni. Egészen magas adókat sem kíróni, sem behajtani nem lehetett, mert éppen az említett mulasztás következtében az egész emelés megbénult. Az államnak tehát nem állott módjában az életslandárnak megfelelő fizetéseket adni, a köztisztviselők többsége nyomorba jutott, ami az esetek túlnyomó többségében egy névtelen mártíriumhoz, egyes esetekben azonban a tisztességtelenséghez vezetett. Ezért lett egyik legfontosabb életpolitikai problémánk az, hogy az állami költségvetést a tényleges szükségletek szerint lefessen összeállítani. Ehhez pedig az első lépés kétségtelenül az elmulasztottak pótlása.

Németországgal a tárgyalások megegyezésre fognak vezetni. Mindemellett nem halgatható el afelelő sajnálkozásunk, hogy Dernburg német miniszternek Bukarestben tett legutolsó eredménytelen látogatása óta hat esztendő, mindkét fél részére hat meddő év telt el. A jegybank meg fogja kapni a stabilizációhoz szükséges összegeket és ezzel a kereskedelem ismét hozzájut ahhoz a 11 milliárd papírléjhez, illetve 70 millió dollárhoz, amelyet a Banca Nationala évekkal ezelőtt adott kölcsön az államnak.

A szesztorvényt meg fogják változtatni, hogy az állam ismét hozzájusson az egésztelen feketeszesz-termelés állhatatosságához. Az ártérületek termővéltelére és az ehhez szükséges kölcsönök felvételére vonatkozó törvény aktivításra fogja serkenteni a földhiteleszervezetet és mintegy 200 ezer hektárnyi új terület fog a mezőgazdaságba bekapcsolódni. Az ipari hitelintézet, amely rögtön születése után, három, vagy négy évvel ezelőtt, 2 milliárd lej, illetve 12 millió dollár adósságot csimált a Banca Nationalánál, neveléses előlegek és kinos kölcsönök helyett hosszulejártu záloglevelek elhelyezésével képes lesz az ország iparának hitelügyeit zavartalanul kielégíteni.

A közlekedés megjavítása érdekében napról-napra újabb és újabb szakértők és tanácsadók érkeznek külföldről, hol a postához, táviróhoz és telefonhoz, hol

pedig az államvasutakhoz. Nem nehéz kitalálni, hogy ezek a műszaki emberek bizonyos pénzügyi kombinációk előfutárai. Szó van arról is, hogy az állami tenger- és folyamhajózási társaságokat fuzionáltatva fogják a hasonló magánvállalatokkal és a hajóparknak a külföldi részesedések révén való gyarapítása, valamint a racionálisabb gazdálkodás folytán ezen a téren is lényeges javulás fog bekövetkezni. A hosszulejártu mezőgazdasági intékek és gazdasági gépvásárlások, amelyeket évenként a termés értékesítésekor szolidárisan törleszténe, egészítik ki a közkezelebbi jövő programját, amelyben nem utolsó helyen áll az a 600 ezer hold kiterjedésű szőlőbirtok, amely racionálisabb gazdálkodás és a borkivitel megszervezése esetén igen fontos pozíciót tölthetne be az ország gazdasági mérlegében.

Ami a bányásztorvényt illeti, amellyel Románia barátainak legnagyobb optimizmusát remélik mindenkori újjáéleszteni, ha közledebből megvizsgáljuk, nem áll újában az ország fejlődésének. A román vitális érdekek megvédését más, talán szerencsésebb formában is meg lehetne volna szövegezni, mind ahogy a nemzeti, vagy nacionálizáló petróleumtársaságokra vonatkozó szerződéseket paragrafusokban történt. De román államférfiak és angol petróleumkirályok már sokkal nagyobb nehézségek felett is jutottak megegyezésre.

Százhuszezer ember várta a chicagói pályaudvaron Eckenert és társait

Eckener részvénytársaságot akar összehozni az állandó Zeppelin-postajáratok megvalósítására

Berlin, október 22. A Wolff távirati iroda csikagói jelentése közli, hogy Eckener és a Zeppelin személyzete tegnap Csikágóba érkezett. Fogadtatásukra a nagy amerikai világváros pályaudvara előtti térségen és uccákon több mint százhuszezer ember jelent meg. Az érkezőket a város polgármestere üdvözlő beszéddel fogadta, majd ünnepi menetben végigvezette autókban a Zeppelin vezetőjét és a személyzetét a városban. Este a város a német színházban díszelőadást rendezett Eckener és társai tiszteletére. Az ünnepi banketten hatszázan vettek részt s a késő éjjeli órákig ünnepelték a

legvő hőseit. Csikagói látogatásuk után Eckener és a léghajó személyzete vonaton visszatért Lakehurstba s mielőtt mához egy hétre Európa felé startolnának, megteszik a Zeppelinnel a beigért amerikai körrepülő turnét.

A Nemzeti Sajtó Club villásreggelije után Eckener különben kijelentette, hogy az ózónrepülő postajárat megvalósulása ma már nem tartozik az utópiák közé. Gyorsabbá kell tenni a léghajót, ami erősebb motorok alkalmazásával nem is lehetetlenség. A nagyobb sebesség arra a célra is kitűnő, hogy a léghajó hamarabb kerülhet ki a vihar-

központokból. Számítása szerint négy hatalmas, a Z. 127-nél nagyobb léghajó építése s a légi kikötők nem kerülnek többé hatvan millió aranymárkánál. Remény van rá, hogy a részvénytársaságot össze tudja hozni. Minden negyedik napon indítanak utba postaléghajót s ezeknek legfeljebb két és fél nap alatt meg kell tenniük s meg is fogják tenni az utat a két világrész között. Friedrichshafenben hiányzott a megfelelő nagyságu építőcsarnok s így a léghajó, bár minden eddiginek mértéit felülmúlja mégsem akkora, mint amilyent építették Eckener szeretett volna.

A második Keren Hajjeszód-hét Kolozsváron
Szerdán, október 24-én este 8 és fél órakor
előadó-est
Előad Dr. Otto Abeles bécsi író: „Tel-Aviv és az Émek új zsidói” címen.
Csütörtökön, október 25-én este 8 és fél órakor
Palesztina-estély
Az épülő ország problémái. Előadók: Dr. Jehuda Wilensky, Dr. Ottó Abeles, Dr. Rahel Klompus, Zwei Levanon, Dr. David Spiegel. A referátumok után az előadók a hallgatóság által felvetett kérdésekre válaszolnak.
Mindkét előadás a Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében.

— Abris rózsája. Szombaton este mutatta be a kolozsvári Magyar Színház drámai együttese az Abris rózsája című amerikai vígjátékot, amely régi problémát frissít föl új keretben. A probléma: zsidó fiú megszereti a keresztény leányt, de a szülők mindkét részről elgáncsolni akarják az esetet. Régi drámákban az eset tragédiákban csúcsosodott ki, ezúttal sok mulattató helyzetkomikumon át, békés, holdog megoldás a dolog vége: házasság és iker újszülöttek. A darab előadása általában simán ment, néhány szereplő kivételével, akik sehogyan sem tudták komoly felfogásban előadni a zsidót. A közönségnek azonban így is tetszett a darab. A rendezés Imre Sándor avatott munkája.

Milyen szerepet tölt be a banktőke Románia közgazdasági életében

A gazdasági válság kiélesedésével kapcsolatban egyre több szó esik a banktőkeről, amelynek az ipar és kereskedelem terén kifejtett aktivitása nem mindenütt fedi az általános érdekeket. A finansziálizmusnak a gazdasági élet terén kifejtett tevékenysége nem egyszerűen hívta ki az éles kritikát azok részéről, akik a termelési érdekek külön tudják választani a banktőke érdekeitől. Hogy mindazok az aggodalmak, melyeket a banktőke expanziós törekvéseivel szemben egyes gazdasági körök táplálnak, nem egyszerű rémlátások, azt szemléltetnünk bizonyítják az ipar, a kereskedelem és a banküzlet egymással szembeállított adatai, melyek a következő érdekes képet adják a helyzetről:

Ipari részvénytársaságok alapítókje millió lej	Tiszta nyereség millió lej	Nyereség a tőke százalékában
1924 15.632	2386	15%
1925 19.102	2599	14%
Kereskedelmi r.t. alapítókje millió lej		
1924 1618	150	9%
1925 1862	130	7%
Bankok alapítókje millió lej		
1925 6276	1384	22%
Az összes társasági tőke millió lejben		
1925 27.566	4197	16%

A banktőke 1925 évi nyeresége az ipari vállalatok nyereségénél 56,70 százalékkal, a kereskedelmi vállalatok nyereségénél 200 százalékkal nagyobb

	Banca Marmorosch			Banca Românească			Banca de Credit			Banca Crissovoleni		
	1926	1925	1924	1926	1925	1924	1926	1925	1924	1926	1925	1924
Alapítókje millió lej	152	125	125	280	280	280	125	125	125	250	250	250
Tartalékok millió lej	275	166	164,5	177	140	119,6	135	88	79	102	66,3	25,2
Tiszta nyereség millió lej	60,3	50,6	49,6	113,8	112	116,2	58,4	46,6	45	47,4	51,2	44,2
Nyereség az alapítókje százalékában	48	40,4	39,6	40,3	40	41,1	46,7	37,3	36	19	20,5	17,2

A fenti kimutatás élelken bizonyítja azt az eléggé ismert tény, hogy nagybankjaink pompás üzletemeletek örvendhetnek, mert — kimutatott nyereségeik tekintélyes hányadát beszik ki forgóőkejüknek. Hogy a romániai nagybankok jövedelmezőség szempontjából sem maradnak a fejlett gazdasági forgalommal rendelkező nyugati országok bankjai mögött, arra nézve fényes bizonyítékot nyújt az alábbi kimutatás, mely a fentebbiel való összehasonlítás után egy kis bepillantást enged a mi pénzügyi életünk üzleti politikájába.

	Deutsche Bank		Discont Ges.		Darmstädter u. Nationalb	
	1925	1926	1925	1926	1925	1926
Alapítókje mil. arany márká	150	150	135	100	60	60
Tart. tőke mil. ar. márká	75	55	50	35	40	40
Tiszta nyer. mil. ar. márká	25,4	18,2	15,4	10,7	20,9	9,1
Nyereség a tőke %ában	17,7	14,2	11,3	10,6	34,9	15,2

Amint látható tehát, bankjaink nem panaszkodhatnak amiatt, hogy a mi fej-

volt. Az összes társasági tőkek nyereségének 37,6 százalékát a kimutatás szerint a bankok nyeresége teszi ki.

II.

De ezekből az összesítésekből nem tűnik ki az, amit mi a banktőkével kapcsolatban szeretnénk kimutatni. A finansziálizmus elhatalmasodását ugyanis a bankoknak csupán egy kis töredéke jelzi. Csak egy elenyészően kis számú intézet az, amely az egész ország pénzügyi életét tartja, természetesen tehát a tőke akkumulációjának is ez a néhány bank a színhelye. Ez az a pont, amely bennünket is érint. Mit jelent az, hogy az ország tőkéjének jelentős része négy-öt bank páncélszekrényében gyűl össze? A gazdasági élet teljes kiszolgáltatottságát egy aránylag nevétségesen csekély számú ember kezébe, akik ilyenformán ugyszólván monopolizikus helyzetbe jutnak és a termelés összes ágait a maguk érdekszférájába hajtják. Ha Románia gazdasági élete ezen a vonalon fejlődik tovább, ugy nem sokára minden gazdasági élet megnyilvánulás függvénye és reflexe lesz ennek a banktőkének, amelynek egyre jelentősebb része kap kifejezést liberális, tehát kifejezetten párpolitikai színezetet. Arról pedig beszélni sem kell, hogy a kisebbségi bankok milyen szánsalman tizedrangú szerepet töltenek be ebben a tőke-akkumulációkban.

Nézzük meg most négy bukaresti nagybank mérlegének néhány érdekesebb tételét:

lelken gazdasági forgalmunk nem nyújt elegendő lehetőséget arra, hogy abból milliókra rugó nyereségeket csiholjanak ki. Akkor, midőn az egész gazdasági élet súlyos válsággal küzd, a bankok hatalmas jövedelmekre tesznek szert és nem csodákozhatunk azon, ha fő pénzügyi embereink értéktelent esóválik fejükel, amikor előttük krízisről beszélnek, mert ők a helyzetet a bankok mérlegein keresztül látják.

III.

A bankoknak eme kivátságos helyzete természetesen nem marad a gazdasági élet változásai során következmények nélkül. A tőkeszegény ipar fölött egyre nagyobb mértékben hatalmasodik el a banktőke, amely ma már a termelés minden ágában nagy érdekltségekre tesz szert. A petroleum, a bányá, a textil, a fa, papír, cukor stb. ipar halmomórszében ma már a bankok érdekköréhez tartozik. Alábbi kimutatásunk nagyon érdekes képet nyújt arról a helyzetről, mely ma a bankok és a termelés viszonyában uralkodik:

A Banca Marmorosch, Banca Românească, Banca de credit Român érdekköréhez tartozó vállalatok:

Iparág	Vállalatok száma	Társasági tőkék összeg. mil. l.	Az egyes iparágban investált tőke: mil. l.	%
Bánya-petroleum	31	6997,5	950	73,6%
Vasipar	17	1023,5	1326	77,5%
Textil	8	506	1126	44,6%
Élelmészeti	17	1120	2413	46,4%
Erdőipar	9	290	1492	19,7%

A három bank érdekköréhez tartozó tőkéje tehát 1925-ben, mikor az összes ipari részvénytársaságok alapítókje

A legnagyobb rendben zajlott le a horvát parasztpárt grandiózus sziszei naggyűlése

A párt memorandumban fordul Sándor királyhoz

Zágráb, október 22. A horvát parasztdemokrata koalíció tegnap tartotta meg naggyűlését Sziszeken óriási tömegek jelenlétében. Elsőnek a horvátországi szerbek nevében Pribesevics Szvetozár beszélt, aki sőtét hatalmak egyesületének nevezte a belgrádi szkupstinát. A nép azonban — monda Pribesevics — le fogja győzni ezt a hatalmat is, amelynek élén jelenleg egy jezsuita páter áll. (Korosec doktor, jelenlegi jugoszláv miniszterelnök a jezsuita rendhez tartozik.)

Pribesevics után Pernar képviselő beszélt a horvát Parasztpárt nevében. Pernar az emlékezetes szkupstinai menhelykor szintén megsebesült, de súlyos megsebesülése nem volt halálos. Beszédét azzal kezdte, hogy a június 20-ikán elkövetett szkupstinai gyilkosság örök korlát lesz a jövőre is a horvátok és a szerbek egymáshoz való viszonyában. A mártir Radics — folytatta — fel is támadt a horvátok egységében me-

19.106,5 milliót tett ki, 10.937 millió lejjel rugott, ami 57 és egynegyed százalékkal felül meg.

IV.

Vizsgálódásainkat egy hírlapi cikk közeleire között — sajnos — nem folytathatjuk. Mindabból azonban, amit felsoroltunk, most már könnyen következtelhetünk arra a hatalomra, melyet gazdasági életünkben a banktőke képvisel. A hatalmas bankkamatbiztosítók a bankok óriási nyereségeit. A bankok trezorjaiban gyűl össze minden létező és azzal a hatalommal, melyet ez a helyzet jelent, válnak a bankok a gazdasági élet, a termelés korlátlan urává.

Romániában — nyugodtan meg lehet állapítani — a tökéletes bankokrácia korát éljük. Erdélyi Kálmán.

lyet semmitéle belgrádi intrika több szét nem bonthat. Második feltámadás akkor fog bekövetkezni, mikor a horvát nép visszanyeri szabadságát. A beszéd jelen a szabad Horvátország kiáltásával végződött, melyet a gyűlés harmadik részvevői mint egy ember ismételt meg. A gyűlés által elfogadott határozati javaslat kimondja, hogy emlékiratot küldenek a királyhoz, melyben sürgetik a királyt, hogy emelje a horvátok iránti kötelességét, hogy a horvátok iránti iratot küldenek a királyhoz, melyben sürgetik a királyt, hogy emelje a horvátok iránti kötelességét, hogy a horvátok iránti iratot küldenek a királyhoz, melyben sürgetik a királyt, hogy emelje a horvátok iránti kötelességét.

A gyűlésen Horvátország különböző részeiből érkezett nyolcezer lovas vészt részt, akikről kezdetben azt mesélték, hogy a határozati javaslattal egyenesen Belgrádba vonulnak a király elé. Ez a hír azonban valótlannak bizonyult. A naggyűlés a legnagyobb rendben folyt le.

Felmentették Chifor kapitányt aki kenyeret rekvirált a romboló diákok részére

(Cluj-Kolozsvár, október 22. Az Uj Kelet tud.) Az 1927 december 9-iki diáklüntetések időpontjára nyulik vissza az a per, amelyet ma tárgyal a kolozsvári törvényszék első tanácsa. A per vádlottja Chifor rendőrkapitány volt, aki ellen mint annakidején megírta az Uj Kelet, az ügyészség hivatalos hatalommal való visszaélés miatt bünvádi eljárást indított. Ugyancsak mint vádlott szerepelt a tárgyaláson Czerjék Hermann főpincér, aki segédkezett Chifornak.

A vád szerint, amikor a nagyváradi rombolások után a bukaresti gyors borbogott a kolozsvári pályaudvarra és a vonattal érkező tüntető diákok Kolozsváron akarták folytatni a rombolásokat, a rendet fenntartó karhatalom irányításával megbízott Stasescu rendőrprefektus parancsot adott Chifor kapitánynak, hogy a diákoknak élelmet szerezzen.

Chifor kapitány a vád szerint Glasner Akiba főrabbihoz fordult akit arra kényszerített, hogy teremtse el ötezer lejt, a diákok élelmészére.

mert a város zsidó lakossága csak így menekülhet meg a rombolásoktól. A vád szerint Chifor kapitány hivatalos hatalmával visszaélve durván és erőszakosan állott elő a főrabinnal követelésével.

A mai tárgyaláson a közben felfüggesztett rendőrkapitány tiltakozott az

ellen, misha a főrabinnal durván és erőszakosan követelt volna pénzt, vagy élelmet. Előadta, hogy amikor a diákok már-már áttöréssel fenyegették a rendőrt és esendőkordont, Stasescu alezredő rendőrprefektus szigorú parancsot adott bármilyen uton teremtse el élelmet a diákoknak.

Amikor megkérdezte a rendőrprefektust, honnan és milyen alapon teremtse el pénzt, vagy élelmet, az figyelmeztette, hogy a parancsot nem disputálni hanem teljesíteni kötele.

A vádlott vallomása szerint ezután egy Czerjék nevű főpincérről Glasner rabbihoz sietett, — akit a zsidóság reprezentánsának tekintett és figyelmeztette, hogy amennyiben nem tudnak élelmet szerezni a Váradról érkező diákoknak, úgy azok áttörnek a kordont és megismélik a váradit rémnapokat.

Fábius védőügyvéd előadta, hogy védenca csupán felsőbb parancsok engedelmességet s így nem vonható felelősségre annál is inkább, mert az annak idején történt hatósági intézkedések kényszerhelyzetből kifolyólag történtek, viszont Czerjék csupán elkísérte utjára Chifor kapitányt.

A bíróság elfogadta a védelem érvelését és úgy Chifor kapitányt mint Czerjék főpincért felmentette a vád és annak következményei alól.

Az erdélyiek figyelmébe

Felelősség a figyelmét, hogy a közismert elsőrangú éttermekkel kapcsolatban (a mezei helységeinkben) egy teljesen elkülvített **„Vegetarius éttermet”** rendeztünk be, mely a városban az egyedüli **vegetarius konyha**, hol tisztán veg. társ és vitamin tartalmu ételeket szolgálunk fel. **Modern berendezés, pontos kiszolgálás. — Olcsó árak.** **Restauratul Grossmann, Bucuresti** Str. Domnita Anastasia 10.

Vegetarius konyha

Legolesőbb ruhaüzlet: BAUMZWEIG, Regele Ferd. II. Oriási választék női kabátokban és férfiruhákban. Női kabát 1200, férfiruha 1400, szörmebunda 6900 lejől!

Kedd, 1929 október 23.

A má

(Cluj-K) Kelet tud. párt vezé ülést tart. A zárt ül. pányáról. levelezés. lyet a párt neveznek. tika mozt. lakozott. tosan kid. tandó kor. leletit.

Ezekről. antyit. nemzeti. az egész.

Minden. lesz, ame. rasztpárt. Románia. karestbe. gyűlésre. hiv.

A vezér. — kivétel. arabiában. nemzeti p. rei. A na. lye holza. Sándor, a. nesen a p. párt me. utaznia.

Bos

A pályá. meg a vol. lődéssel f. — Mit s. hirhez me. biában el. Vajda a. faszolt:

— Soka. azok, akik. attól félne. katonái. don, a m. Mania vo. bármennyi. eltünjék.

— Miér.

— Mag. gyelmezit. rancsnak. mert hiva. parancs, n.

— Az el. vagyunk?

— Erre. Dau válas. bizott me. azzal, ho. ami a ha.

— Szán. Parasztpárt. Vajda. kérdéünk. hagyta.

és

— Isme. dotát? Ma. nyulak ki. habir irány. hoz ér, sz. gyullat, az. le akar m. mégy bajt. s magyar. bozzak.

A nemzeti parasztpárt új kormánybuktató hadjáratra készül

Beszélgetés Vajda Sándorral a politikai helyzetről

(Cluj-Kolozsvár, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzeti parasztpárt vezető bizottsága ma délután zárt ülést tartott Boila professzor lakásán. A zárt ülésen a párt jövő ellenzéki kampányáról tárgyaltak annak a harcnak a levezetéséről és megszervezéséről, amelyet a párt vezetői polgári ellentállásnak neveznek. Hetvenkét megyei tagozat taktikai mozdulatainak előkészítésével foglalkozott a vezető bizottság, amely pontosan kidolgozta a közelebről megindítandó kormánybuktató harc összes részleteit.

Ezekről az előkészületekről csupán annyit sikerült megtudni, hogy a nemzeti parasztpárt egyetlen napon az egész országot akarja megmozgítani.

Minden megyeszékhelyen nagygyűlés lesz, amelyen részt vesz a nemzeti parasztpárt apraja nagyja és ugyanakkor Románia összes községei leküldik Bukarestbe delegátusait arra a monstragyűlésre, amelyet a pártvezetés összehív.

A vezérbizottság ülésén Maniu Gyula — kivételével, aki még pár napig Bessarabiában tartózkodik — jelen voltak a nemzeti parasztpárt összes erdélyi vezetői. A nagyjelentőségű ülés után, amely holnap délelőtt folytatnak. Vajda Sándor, aki a gyűlést levezette egyenesen a pályaudvarra hajtatott, mivel a párt megbízásából Bukarestbe kellett utaznia.

Beszélgetés Vajdával

A pályaudvar peronján szólítottuk meg a volt miniszterelnököt, aki érdeklődéssel futatta át a bukaresti lapokat. — Mit szól miniszterelnök ur ahhoz a hírhez mely szerint Maniu ur Bessarabiában eltűnt volna — kérdeztük. Vajda a tőle megszokott humorral válaszolt.

— Sokan szeretnék, hogy eltűnjön. De azok, akik esetleg eltűntetni szeretnék, attól félnek, hogy letiporják őket Maniu katonái. Egy lelkét már kaptak Naszódon, a másodiktól már félnek ők is. Maniu volt, Maniu van és Maniu lesz, bármennyire is szeretnék egyesek, hogy eltűnjék.

— Miért utazik elnök ur Bukarestbe? — Magam sem tudom. Pártom felelőseit katonáira vagyok. Felsőbb parancsnak engedelmekedem. Megyek, mert hívtak. Hogy mi lesz a következő parancs, még nem tudom.

— Az ellenzéki harc melyik fázisában vagyunk? — Kérdeztük.

— Erre a kérdésre legjobban Sever Dan válaszolhat önnek, akit épen ma bizott meg pártunk vezérbizottsága arról, hogy mindent állítson sorompóba, ami a harchoz szükséges.

— Számít-e ebben a harcban a nemzeti parasztpárt a kisebbségekre is?

Vajda egy anekdotát mondott el és kérdéseinket egyelőre válasza nélkül hagyta.

A román nyul és a magyar nyul

— Ismerie a két nyulról szóló anekdotát? Magyarországon elhatározták a nyulak kirtását. A nyul éppen a román hadir irányába menekül s amikor a hadár hoz ér, szembe találkozik egy romániai gyullal, amely viszont Magyarországra fele akar menekülni üldözői elől. Hová megy bajtárs? — kérdezte a román nyul a magyar nyultól. At akarok menekülni hazámra, mert nálunk ki akarják benn-

ünket irtani. A román nyul erre így szólt: te szerencsétlen, hisz Romániában is ki akarják irtani a nyulakat. Hát akkor bakkecskének fogom magam kiadni. Na éppen jót választottál ki magadnak, Romániában minden bakkecskét kikasztrálnak. Inkább azt ajánlom neked — folytatta a romániai nyul, menjünk mind a ketten olyan helyre, ahol ha nincs is annyi káposzta, mégis mint nyulak élhetünk. Hát így állunk. — folytatta Vajda Sándor — a kisebbségekkel is. Hol az averescanusokkal, hol a liberlisokkal köznök paktumot. A végén azonban be kell látni, hogy az igazi demokráciát a nemzeti parasztpárt képviseli és csak a mi programunk biztosíthatja számukra, hogy mint kisebbségek nyugodtan élhessenek és fejlődhetnek.

— De elnök ur... próbáltam közbeszólni.

Kétkulacos politika

— Tudom, tudom, ön azt akarja mondani — és talán hivatott is rá, mint az Uj Kelet munkatársa, — hogy az erdélyi zsidóság gerincesen kitartott mellettünk az ellenzéken. Ezt tudom. Ez igaz. De igen sokan vannak a kisebbségek között, sőt a zsidók között is, akik kétkulacos politikát üznek. Jobbra, balra kacérkodnak. Elismerik a mi demokráciánkat, szidják a kormányt, de ugyanakkor elmennek Ducához behódolni, ugyanakkor paktumot kötnek a kormánnyal. Itt is, ott is lesznek a tejfölt. Demokráciáért csak becsületes fegyverekkel lehet harcolni.

Közben a volt miniszterelnök felszáll a vonatra. A beszélgetésnek vége szakad, sipolnak, a vonat elindul.

Amikor a vashídhöz értünk, szembe találkozzunk a nemzeti parasztpárt vezetőivel, akik éppen Boila professzor laká-

sáról jönnek. A párt egyik jelentős faktora azt újságolja, hogy a pénzügyminiszter inflációt készít elő, mivel a kölcsön nem úgy sikerült, ahogy számították.

— Ennek az inflációnak beláthatatlan következményei lesznek, mondja meggyőződéssel.

Ugyanakkor pedig az estilapok rikancsai telitorokkal ordítják: A kormány megkötötte a kölcsönt... H. E.

Semleges kormány?

Bukarest, október 22. Az „Adeverul” mai számában kijelenti, hogy fentartja a maga egészében minapi értesüléseit, arra vonatkozólag, hogy bizonyos körök nemzeti kormány megalakítása érdekében tettek lépéseket, amely kormány élén semleges személy állana és missziója volna 3—4 hónapon belül végrehajtani a stabilizálást és a jelenlegi parlament segítségével megszavazni valamennyi ehhez szükséges pénzügyi törvényt és a költségvetést. Azután kerülne a sor egy Maniu kormányra. A vasárnapi konstanciai ünnepek után Bukarestbe várják valamennyi alkotmányos tényezőt, hogy ezeket a törekvéseket konkrét tettekké váltsák.

Averescu tábornok kijelenti, hogy a kormánynak helyén kell maradnia

A tábornok pártbívei előtt beszámolt audienciájának impresszióiról

Bukarest, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától. Ma délután ülést tartott Averescu tábornok elnökségével a néppárt vezérbizottsága. Ez alkalommal a pártelnök beszámolt a régensztanács előtti esztendőki kihallgatásán szerzett impresszióiról. A tábornok szerint a kormányzás nem aktuális, mert lehetetlen a kormány távozása akkor, amikor a kölcsönt és a stabilizációt készíti elő s a jövő évi költségvetésen dolgozik. Averescu hozzátette, hogy fentartja véleményét, mely

szint a a kormánynak e munkák befejeztével, tehát néhány hónap múlva távoznia kell és akkor az averescanusok fogják újból átvenni a kormányt.

A Vitorul tudósítást közöl a néppártkarról erről az üléséről és megjegyzi, hogy Averescu a régensztanács előtt is beismerte, hogy egy kormányváltás a jelen időpontban céltalan volna és nem is hozható napirendre. Együttel közölte pártjával azt is, hogy a régensztanács kijelentette előtte, hogy egyetlen párttal szem-

ben sincsen semmiféle kötelezettsége és amikor a kormányutódlás kérdése majd napirendre kerül, az akkori körülményeknek megfelelően fog dönteni. Averescu kijelentette, hogy meg van elégedve audienciájának eredményével, majd a Jorgával való megállapodásról beszélt, amelyet rövidesen konkrét tények fognak megerősíteni. A tábornok a legközelebbi napokban Valeni de Muntenban utazik Jorga professzorhoz.

Zergevadászat közben a mélységbe zuhant és meghalt a Retyezáton a Blair-bankcsoport egyik tagja

Jean Sauphar párisi bankár tragédiája a hunyadi havasok között

(Hateg—Hátszeg, okt. 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megdőböntő sze-

Jön GRETE GARBO

rencsétlenség tartja izgalomban napok óta Hátszeg és környékének lakosságát. A szerencsétlenség a Retyezát rengetegei között játszódott le és az áldozat Jean Sauphar párisi bankár, aki a kölcsönügyben érdekelt Blair-pénzcsoporthoz tartozott.

Jean Sauphar a vasúti szakértőkkel együtt érkezett Romániába és szabadidejét arra akarta használni, hogy nagyobb társaság kíséretében kirándulásra indul a vadregényes hűnyadmezei havasok közé. Vele volt felesége és fivére is. Az előkelő külföldi vendégek már több napja tartózkodtak Hátszeg környékén, amikor elhatározták, hogy elutazásuk előtt nagyszabású vadászatot rendeznek a Retyezáton. Csütörtökön reggel el is indultak a hegyek közé, ahol kisebb csoportokra oszolva állottak lesbe. Sauphar feleségével és bátyjával egy kiugró sziklán helyezkedett el. Félóra várakozás után egy hatalmas zergebak bukkan fel a lát-

határon. A pompás példány egyenesen a lesben álló csoport irányába igyekezett és amikor megfelelő közelségbe került, Sauphar egyetlen jölrányzott lövéssel leterítette. A zerge felbukott és a következő pillanatban el is tűnt.

Select-mozgóban

a vadászcsoporthoz szeme elől. Sauphar, aki kitűnő célkővő, de nem eléggé tapasztalt vadász volt, a vad keresésére indult. Ahog tett azonban néhány lépést, amikor a szikla, amelyen állott, legnagyobb rémületére megmozdult és hirtelen zuhanni kezdett. A mélységbe rohanó szikla magával sodorta a szerencsétlen embert is, aki annyira elvesztette lélekjelenlétét, hogy segítségért sem tudott kiáltani.

Felesége és fivére, akik alig néhány lépéssnyire voltak tőle egy másik sziklán, azt hitték először, hogy az elejtett zerge zuhan a szakadékból és csak akkor kezdtek sejteni, hogy szerencsétlenség történt, amikor Sauphar többszöri szolításukra sem válaszolt. Bal-sejtelmektől gyötörve odafutottak a

mélység peremére, amelynek fenekén meglátták azután a fiatal alig 32 éves bankár összezsúdolt holttestét.

A szerencsétlenségnek csakhamar híre futott a társaság többi tagjai között, akik két hegyipásztor segítségével felhozták Sauphar bankár holttestét a szakadékból és beszállították Hátszegre. A francia bankár holttestét kopsorába tették és a Chevra Kadisa áll-

Csillagok utja

clmü filmben.

tal ellátott rituális szerartás után vonatra rakták és elszállították Párisba.

LITHYNIA Gyógyvíz
Paptamási ásványvíz
Egyomor-, vese-, hólyag-, epe- és csu-
bántalmak legjobb orvossága. Képviselet:
DACIA viztelítő-üzem, — Cluj, Calea
Regele Ferdinand

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

Kisugárzás

Irla Otto Abeles

A zsidó élet vezetői nem is gondolják, hogy a zsidó Palesztinának már most milyen erőteljes kisugárzó hatása van a messze távolba is. Ha felesleges időnk és megfelelő számú emberünk volna hozzá, legalább a kézzelfogható és le mérhető eredményeket kellene ebben az állan gyan növekvő hatókörrel Palesztina javára, tehát a mi javunkra elkönyvelni.

Ime néhány, egy-két jelenség a mindennapi életből. Nem lehet őket regisztrálni, nem kézzelfogható és le sem mérhető, de olyan felbecsülhetetlen imponde rábilitást jelentenek, amelyek részén a többiek, mindenekelőtt pedig a nemzsidók, megismerhetik munkánk grandiózozását, tisztaságát és nemes voltát.

Az elmúlt telen a képzőművészet általános kérdéseivel foglalkoztam és így közelebbi kapcsolatba kerültem több jelentős bécsi művésszel. Hanak professzor, a híres szobrász, elvitt a mester tanítványai közé és az általa képviselt valamilyen álláspont érdekében megkért, hogy beszélgessek el velük vagy egy óráig. A tanítványok között volt két fiatal tiroli, egy bécsi munkás, egy orosz nő, egy düsseldorfi polgárlány.

— Ez képviseli nálunk Palesztinát, — mondotta végül a titkárnő, aki a leendő mesterek műtermében kalauzolt, egy fiatalemberre mutatva.

Ezuttal nem akarok az illető művész képességeiről és tehetségéről szólni. A fiatalember Proskurowból került ki chalucként az Émekbe, a jeruzsálemi Becaléban felfedezték és végül Hanak professzor felvette mestertanítványai közé. Csak arról szeretnék néhány szót szólni, hogy ez a fiatalember milyen hatással volt a többi tanítványra. Mennyire el voltak ragadtatva kollégialitástól és előkelőségétől. Később, amikor jobban összebarkóztunk, mennyi csodálattal beszéltek arról az országról, amely ma már ilyen embereket tud világra küldeni.

— Valamennyiünknek van egy kevés havi pénze, — mondották, — de neki a legszerényebben kell élnie. Mégis mindent meg szeretne osztani velünk és páratlan készsége, amellyel mindenkor segítségünkre igyekszik lenni, a legtermészetesebb dolognak tartja. A professzor valamilyen kedvezményt akart neki adni a drága anyagok beszerzésénél. Kizárt dolog, ő mindent vagy a saját erejéből csinál meg, vagy sehogy. Most már tudjuk, hogy mi az új Palesztina.

Holzmeister professzort, aki Bécs egyik legismertebb építész, már régebben ismerem. Amikor az akadémián felkerestem, eleinte nem is akart beszélni arról a dolgról, amely miatt hozzá mentem, hanem mintegy folytatásául egy négy évvel ezelőtt történt beszélgetésnek, amelyben a cionizmusról esett szó, így szólt hozzám:

— Hallgasson csak ide. Van egy palesztinai tanítványom a mesterosztály-

ban, aki valamelyik este valamennyiünk-
ket, tanítványokat és tanítókat maga-
köré gyűjtött és órák hosszat mesélt az
ő országról, a pionirok munkájáról és
az új ifjúság reményeiről. Akkor ismer-
tem meg a cionizmus nagyságát és
jelentőségét, amikor láttam, hogy ez a
fiatalember milyen nagy hatással van
nemzsidó kollégáira és láttam, hogy a
tanítványaim milyen megbecsülést kez-
denek érezni az ő révén a Palesztina-
munka iránt, meg hogy egyikük-mási-
kuk mennyire megváltoztatta felfogását
a zsidókérdésben. Ezt mondta Holzmeis-
ter professzor és belépett az osztrák Pro
Palesztina-bizottságba.

A háboru alatt volt egy antiszemita
vasutas, aki Rudomban állomásparancs-
nok lett. A városban megismerkedett egy
zsidó családdal, ahol a fiuk lelkes cionis-

ták voltak és égő türelemmel várták, ha
lehetőséget, hogy Palesztinába
vándorolhassanak. Már az összeomlás
első napjaiban sikerült is tuljutniuk a
határon. A vasutas továbbra is összer-
kötésben maradt velük. A fiuk amolyan
szervezetlen bevándorlók voltak és sok
kalamitáson mentek keresztül, amíg
végre megkapták a maláriát és kénytele-
nek voltak visszatérni. Ez 1919 telén
történt. Az egykori antiszemita vasutas
ott várta őket a bécsi pályaudvaron és
addig nem tágitott mellőlük, amíg össze-
nem hozta őket velem. Az a változás,
amelyen ez az ember keresztüment, kár-
pótolt engem minden keserű csalódásért.

Amikor megindult a Keren Hajjeszód-
munka, bécsi irodánkhoz befutott egy
levél, amelynek ez volt a tartalma: „Fel-
szólításuk, hogy önkéntes adót fizessék,

valószínűleg tévedésből jutott el hozzám,
mert nem vagyok zsidó. De mint tüzér-
tiszt, többek között a palesztinai fronton
is volt beosztásom. Sehol egyetlen harc-
terem sem fogadták katonáinkat és tiszt-
jeinket olyan szívvelyesen és olyan ember-
szeretettel, mint Palesztina zsidó kolo-
niáiban. Ezt szeretném meghálálni, mint
nemzsidó és ömudatos német az, hogy
hozzájárulok a Palesztina-újraépítési
alaphoz és kérem, fogadják el szerény
jegyemet.”

Azt hiszem, ez a levél a legértékesebb
a hirtokunkban lévő dokumentumok kö-
zül. Mert ez a levél új korszak kezdetét
jelzi és nem közölt és ezt a korszakot
nem konferenciák, könyvek, vagy propa-
gandagyűlések készítik elő, hanem
azok az új emberek, akik ott verejtékez-
nek az ősi földön.

Nagy Keren Hajjeszód- meetingek Kolozsváron

(Cluj—Kolozsvár, okt. 22. Az Új Ke-
lei tudósítójától). Ama nagystilű kam-
pány keretében, amely dr. Jehuda Wil-
lensky vezetése alatt a Keren Hajjeszód
érdekében megindult, méltó módon il-
leszkedik bele az a két meeting, amely
szombaton és vasárnap este zajlott le
a kolozsvári kereskedelmi és iparka-
mara disztermében. Mindkét estén zsü-
folt terem hallgatta végig a szóno-
kokat.

A szombat esti meetinget dr. Balázs
Endre, a Keren Hajjeszód kuratoriu-
mának elnöke nyitotta meg, aki köz-
ölte, hogy a Keren Hajjeszód vezető-
sége dr. Wilensky és munkatársaival
karöltve nagyszabású kampányt indí-
tott meg az országszerte alap érdeké-
ben és ennek a kampánynak már ed-
dig is biztató eredményei vannak.
Rendkívül fontos, hogy minden jószán-
dékú zsidó ember kivége a részét
ebből a munkából. Ennek a meetingnek
az a célja, hogy Kolozsvár zsidósága
illusztris vendégeinek ajkáról hallhas-
sa az egyetemes zsidóság problémái-
nak ismertetését.

A megcsappant lelkesedés

Dr. Otto Abeles bécsi író beszélt
ezután és megkapó szavakkal vázolta
a Balfour-deklaráció hatását, melyet a
zsidóságra gyakorolt. Akkor a lelkesé-
dés óriási hulláma ömlött végig az
egész világ zsidóságán s azt hittük,
hogy ez a lelkesedés hegyeket fog el-
mozdítani a helyéről. Sajnos, azonban
ma, tíz évvel a Balfour-deklaráció után
konstatálni kell, hogy ez a lelkesedés
bizony alaposan megcsappant. Annál
fokozottabb kötelessége azonban min-
denkinek, aki szívvel viseli a zsidó nép
és Palesztina sorsát, hogy kitartóan és
következtesen figyelmeztesse a zsi-
dóságot önmaga és Palesztina iránt
való kötelességére.

Dr. Spiegele ismerteti a Palesztiná-
ban eddig elért eredményeket és mar-
kás szavakkal vázolja azt a nagy fel-
adatot, amely még elvégzésre vár.
Trafalgár admirális híres szavait alkál-
mazza a zsidóságra is: teljesítse min-
den zsidó a kötelességét.

Dr. Marton Ernő arról beszélt, hogy
a zsidóságot általában gazdagnak tart-
ják és ezt a tévhitet még komoly köz-
gazdászok is vallják. Pedig tüzetesebb
vizsgálat után meg lehet állapítani,
hogy a zsidóság a világ legszerényebb
népe és nem is lehet gazdag mindaddig,
amíg miként a többi népek, saját or-
szágában stabil nemzeti vagyont nem
teremt, amely egyuttal a legbiztosabb
keretét fogja nyújtani a zsidó magán-
vagyonoknak is. A nemzeti vagyont
igazi forrása a föld és a rajta folyó
munka. Ha gyarapítani akarjuk a zsidó
nemzeti vagyont, úgy teljesítsük köte-
lességünket a Keren Hajjeszód és
Keren Hajjeszódal szemben.

Egyformán vernek a zsidó szívek
Ezután dr. Jehuda Wilensky emel-
kedett szólásra és poétikus szavakkal
fejte ki törhetetlen optimizmusának
okait. Oroszországban, ahol a háboru
befejezéséig élt, saját szemével látha-
ta a rémségeket, amelyek a zsidóság-
gal történtek. Akkor azt hitte, hogy
az orosz zsidóság pusztulása egyben
az egyetemes zsidó célkitűzések végét
is jelenti. De ime, a világ zsidósága
magára eszmélt és hűségesen teljesíti
kötelességét és továbbra is a magasba
emeli a zászlót, amely az orosz zsidó-
ság kezéből kihullott. Mert a zsidók
az egész világon egyformák, a zsidó
szívek mind egyformán vernek, csak
meg kell találni az utat, amely ezek-
hez a szívhez vezet. Biztos benne,
hogy neki és munkatársainak sikerülni
fog az erdélyi zsidóság szívéhez veze-
dő utat is megtalálni.

A rossz vezérek ellen

Dr. Wilensky nagy tetszéssel fogad-
ott beszéde után dr. Fischer József
az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség
elnöke azzal a különös jelenséggel fog-

alkozott, hogy számos olyan zsidó van
Erdélyben, aki vagyoni és társadalmi
helyzete révén ismert formál arra, hogy
a zsidóság vezérének tekintse, de
aki nem teljesíti kötelességét a zsidó
néppel és Erec Jiszraellel szemben.
Ennek a lehetetlen állapotnak véget
kell vetni már egyszer. Csak az lehet
a zsidóság vezetője, aki képes szol-
gálni azoknak az ideáloknak, amelyek
a zsidó népnek lelki életének és
ezeknek a zsidó tömegeknek kötelessé-
gük, hogy fülébe kiáltják a rossz ve-
zéreknek, hogy így tovább nem mehet.
A közmondás azt tanítja, hogy minden
népnek olyan vezetői vannak, amily-
neket megérdemel. Ha nem akarjuk
azt, hogy a mai vezéréink után fél-
jenek meg hennünket, úgy gondoskod-
nunk kell róla, hogy ezek a vezérek
vagy teljesítsék a kötelességüket, vagy
hagyják el a posztot, amelyre nem
mutatkoznak méltóknak.

Dr. Fischer József beszéde mely har-
tást gyakorolt a jelentővökre. A mee-
ting dr. Balázs Endre szellemes záró-
szavaival ért véget.

A vasárnapi meeting

A vasárnap esti meetinget dr. Jakobi
Emil szenátor nyitotta meg. Ismertette
a palesztinai munkát és azt a nagyarányú
szerepet, amit a Keren Hajjeszód tölt
be az újjáépítés körül.

Zwi Levanon (Jeruzsálem) a zsidóság
kötelességeiről és az épülő országgal
szemben tartozó feladatairól beszélt. Is-
mertette a gálutban élő zsidóság ferde
helyzetét. Ennek a zsidóságnak nincs sa-
ját kulturája és normális gazdasági el-
helyezkedést sem tud kiharcolni maga-
nak a gyűlölködés és bizalmatlanság
miatt, amely a gálutban körülveszi. A
főlépült Erec Jiszrael azonban jelenti
nemcsak a palesztinai zsidóság kiegyen-
súlyozott, lelkiileg és gazdaságilag ren-
denített életét, hanem kihát a gálutra
is, amelynek zsidósága érzésben, gon-
dolkodásban és gazdasági biztonság te-
kintetében is talajt nyer maga alá.

Dr. Rachel Klompus (Reval) a pa-
lesztinai zsidó asszony típusát ismer-
tette. Férfi és feleség, férfi és nő között
teljes egyenrangúság uralkodik Erec
Jiszraelben s már a héber elnevezésben
— „is — isá” — alig van különbség. Az
asszony nem követel jogokat, ezzel szem-
ben azonban megfelelő szerepet is kér a
kötelességek körül.

A cionizmus történelmi útja

Dr. Wilensky határozott beszédben is-
mertette azoknak a fiataloknak a rajon-
gását és energiáját, akik negyven év előtt
megindították a mozgalmat Erec Jiszrael
renewanszárért. A realpolitikuskok akkor
utópiának tartották a Cionért folytatott
küzdelmet, magukat a küzdőket pedig
lemosolyogni való ideálistáknak. És ime!

Harmine év előtt nyolc kicsiny zsidó
falu volt Erec Jiszraelben, amelynek
népe filantropiából élt. Ma száznégy
zsidó kolónián dolgozik a zsidó földmi-
ves nép. Husz évvel ezelőtt megjelent egy
zsidó nyelvtudós Palesztinában azzal a
móccs elhatározással, hogy csak hé-
berül fog beszélni és ezzel a példával
hebraizálni fogja Erec Jiszrael zsidóit.
Ez a lekes tudóst akit elhínt meg sem
értettek, nemcsak Palesztinai zsidói kö-
vetik, hanem a gálut ifjúsága is. Vannak
országok a gálutban, ahol minden zsidó
ifjú és leány beszél és olvas héberül.
Németországban még csak a közelmul-
ban csak „jizraelita vallásukat” ismer-
tek és ma a cionisták vezető helyen van-
nak a hitközségekben sőt az országos
politikában is.

Ismertette a chalucok korszakos mun-
káját és azt a tény, hogy Erec Jiszrael-
ben a munka elke érvényesül minden
vonalon. Ezután a héber egyetem jövő
perspektíváiról mondott határozó szava-
kat és fölhevta a nagyszámú hallgató
hallgatóságát a legaktuálisabb és leg-
realisabb zsidó ügy, a Keren Hajjeszód
hathatós támogatására.

A hatalmas tapssal és head-kiáltá-
sokkal fogadott beszéd után dr. Jakobi
elnök megköszönte a szónokoknak a
munka sikere érdekében tartott nagy-
táru beszédeit és bezárta a gyűlést.

Gramofon és lemezek ol-
csón és részletfizetésre is a
„Safruth”-ban Cluj, P. M.
Viteazul 39.

butor
vásárlás bizalom dolga
Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat
Marosvásárhelyre
(Tg.-Mures) és tekintse meg
Székely és Réti
Erdélyrészi Butorgyár Rt, hatalmas raktárait.
Büsendorfer, Stingl, Wirth, Hoffmann
zongora és pianó
gyárak képviselője.
Hitelképes egyén-kövek kedvező fizetési feltételek

**Ügy
Lei**

A bo
Eugen Su
hatalmas
kapható a

Hirdess

A diako
ban hangs
grik van.
LANC-
részhajlo
den. A
több-keves
nyilatkozó
rendőrség
szerint „a
telenek”.
C
sáról távol
magát exp
ség van a
azért, mer
szonya kiz
megfelelő

Az utóbb
ellen hivál
men indult
váltott elle
cimen eme
sége, am
kapitány.

A vád
Ionescu C
Tilicea Io
tanbaltaz
jártak a k
a zsidó ke
mentek az
emberekne
lődték a t
végül a r
mely a dia
A rendőrs
kozatot ad
tették, hog
jától, sze
diák-elnök
„Infratres
től kaptak
szerte ösz
sorát.

Cluj-K
Kelet tud
pert tárgy
hadbírosá
egytemi
azonban
ama diák
visszaemlé
Mindazona
lami érde
szemita k
csináltak
közben k
ságokkal.

A LANC „statisztikusai” a kolozsvári hadbírótság előtt

A hadbírótság felmentette a zsidó kereskedőket összeíró antiszemita diákokat

(Cluj-Kolozsvár, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Érdekes kihágási pert tárgyalt ma délelőtt a kolozsvári hadbírótság, amelynek vádlottai ezúttal egyetemi hallgatók voltak. Ez a diáker azonban nem volt oly izgalmas, mint a más diáker, amelyekre bizonyára visszaemlékszik az erdélyi zsidóság. Mindazonáltal ebben a perben is volt valami érdekes, antiszemita per volt, antiszemita hősökkel, akik ha nem is antiszemita kilengést, de zsidó ellenőrzést csináltak és e tevékenységük gyakorlása közben kerültek összeütközésbe a hatóságokkal.

A vádirat szerint Ghizdaru Josif, Ionescu Constantin, Hiescu Gheorghe, Tlicea Ioan és Ciprian Traian orvos-tanbárigatók ez év márciusában végigjárták a kolozsvári utcákat és összeírták a zsidó kereskedőket. Egyes helyeken bementek az üzletbe, ahol rendőrségi embereknek adták ki magukat és érdeklődtek a tulajdonosok nevei iránt. Ez végül a rendőrség tudomására jutott, mely a diákok letartóztatását rendelte el. A rendőrség a diákok írásbeli nyilatkozatokat adott, amelyekben azt a vallomást tették, hogy a LANC kolozsvári központjától, személy szerint Teodor Vidican diáktől és dr. Lazar Isaacutól, az „Infratirea Romaneasca” szerkesztőjétől kaptak utasítást arra, hogy város szerte összeírják a zsidó kereskedő névsorát.

Egyes diáksoportok inultak utnak a vezérek utasítására, mindazok csoport megkapta a maga kerületét, ahol az összeírásoknak meg kellett történniük.

A „részhajló rendőrség”

A diákok a rendőrségi nyilatkozatukban hangsúlyozták, hogy erre szükségük van, illetőleg szükség van rá a LANC-nak, mert a rendőrség közeget részhajló a zsidó kereskedőkkel szemben. A „részhajlás” megállapítást több-kevesebb diplomáciával tették a nyilatkozatok. Egyikük azt írja, hogy a rendőrség „nem elég energikus”, a másik szerint a végrehajtó organumok erélytelenek. Csak az egyik, a per tárgyalásáról tavollevő Ciprian Traian fejezte ki magát expressis verbis, mondván: „szükség van a zsidó kereskedők listájára azért, mert a zsidók és a rendőrség viszonya kizárja azt, hogy az igazságnak megfelelő statisztika legyen...”

Ez utóbbi mondatért Ciprian Traian ellen hivatalos személy megsértése címen indult meg eljárás. A jelenlévő négy vádlott ellen hivatalos minőség bitortása címen emelt vádat a hadbírótság ügyész, amelyet a tárgyaláson Nicolau kapitány, királyi ügyész képviselt.

Hogyan történt az összeírás

A diákok vallomásaikban elmondták, hogy Teodor Vidican és dr. Lazar Isaacu utasítására jártak el, amikor a kereske-

dők összeírását megkísérelték. Az összeírás módja igen egyszerű volt: a diákok megállítottak egy üzlet előtt melyet a statisztika számára szükségesnek gondoltak és fölirták a tulajdonos nevét és címét. Tagadták, hogy bementek az üzletbe, ahol detektíveként szerepeltek volna.

Dr. Isaacu Lazar az első tanu, aki elmondja, hogy a diákok az ő és a Vidican rendelkezésre jártak el, amikor az összeírásokat végezték. A zsidó kereskedők lajstromára azért volt szükség, mert tudomására jutott, hogy a kolozsvári kereskedők közül nagyon sokan engedély nélkül működnek és számosan vannak olyanok is, akik állampolgársági bizonyítvány nélkül folytatják iparukat. Miután a hatóságok nem örök kelő szigorral ellen ezeket a dolgokat, közérdekműk tartotta, hogy a LANC-nak megbízható és pontos statisztikát állítson

össze a kereskedőkről, hogy aztán a törvényesnél lévő listával összehasonlítva megállapítsa, hogy kik működnek a kolozsvári piacon a szükséges előírások betartása nélkül. A LANC-nak politikai okai vannak arra, hogy hasonló esetek lebetőségét megakadályozza. Azoknak a kereskedőknek, akik 1918 óta jöttek az országba, legfeljebb csak 1928 december elsejétől lehet joguk üzletet nyitni.

„Aki csodálkozik, hogy nem vádolt”

Teodor Vidican a következő tanu, aki előbb csodálkozásának ad kifejezést a felett, hogy nincs a vádlottak padján, hanem csak mint tanu szerepel a tárgyaláson. Diaktársainak ő adott utasítást, hogy a kereskedőket összeírja a diákok a rendőrségen ezt nyilatkozatban is adták, ennek ellenére sem tartóztatták őt

is le. Elismerte az Isaacu által mondottakat és kijelentette, hogy a kereskedők statisztikájára szükség volt.

Az ügyész felmentést kér

Nicolau kapitány rövid beszédében ismertette a vádat. Annak a véleményének adott kifejezést, hogy a diákok nem eselekedtek törvénybe ütköző dolgot és csak a hivatalos személy megsértésével vádolt Ciprian Traian esetében lehet szó ítéletről. Itt is azonban nyomósak a mentőkörülmények, amiért is kéri a lista összeírásával vádolt diákok felmentését, míg Ciprian esetében enyhe ítéletet kér.

Paul Mircea védő soknak tartja a Ciprian ügyében kért enyhe ítéletet is. Felolvassa a rendőrség egyik jegyzőkönyvét, amelyet Lapadatu rendőrkommisszár vett fel a nyomozások alkalmával. Megállapítja, hogy a jegyzőkönyv ugyanaz a Lapadatu vette fel, akit pár hétre rá letartóztattak és pedig éppen olyan okokból kifolyólag, amelyek arra engednek következtetni, hogy Lapadatu egyike volt azoknak, akik nevezet tartanak fenn a zsidó kereskedőkkel. Éppen ezért jogosnak tartja Cipriannak a rendőrséggel szemben tett megjegyzését. Felmentést kér.

Pár perces tanácskozás után a hadbírótság az összes vádlottakat felmentette.

Hat zsidó jelölt szerepel a nagyváradi ellenzéki koalíció választási listáján

(Oradea-Nagyvárad, október 22. Az Uj Kelet tud.) A nagyváradi politikai pártokat erősen foglalkoztatja a november 6-ra kiírt közéleti választások listáinak összeállítása. Amint az Uj Kelet legutóbbi számában megírtuk, a magyar párt politikamentes koalíció lista összeállítását proponálta, ami az összes pártok közötti érdeklődést keltett, azonban megvalósításra az egyes pártok elvi akadályai állottak. Így ebben az évben is, mint a legutóbbi választásoknál, két lista indul a választási küzdelemben. Hétfőig folytak a tárgyalások az egyes politikai frakciók

között, míg a megállapodások létrejöttek és hétfőn az ellenzéki lista nyilvánosságra is került.

Az ellenzéki listán a nemzeti parasztpárt, a Zsidó Választási Blokk és a városi és falusi Dolgozók Blokkja szerepelnek jelöltjeikkel. A zsidó választási blokk a meggyezés alapján négy rendes és két pótlásigot kap. A négy rendes tag sorrendben a következők: Dr. Bárdos Imre, Wassermann Sándor, dr. Váradi Ödön és dr. Markovits Ignác. A városi és falusi dolgozók blokkja részéről dr. Rozvány Jenő, dr. Kertész Rezső, dr.

Sándor János és dr. Schwimmer Vilmos voltak fel az ellenzéki listára.

Abban az esetben, ha a lista minden várakozás ellenére sem jutna győzelemre a választásokon és így a három koalíciós párt kisebbségben maradna, csak öt ellenzéki tanácsos jutna be a városi tanácsba. Ebben az esetben a zsidóságot dr. Bárdos Jenő képviselné Nagyvárad parlamentjében. A hivatalos listán még nem hozták nyilvánosságra, de valószínű, hogy mint a legutóbbi választásoknál is történt, a liberális párt a magyar párttal állít össze hivatalos listát.

Wedgwood ezredes volt angol miniszter november elején Erdélybe jön, hogy támogatogassa a Palesztina-akciót

November ötödikén Temesváron, hatodikán Kolozsváron fog előadást tartani Palesztina ujjáépítéséről. A németországi Keren Hajjeszód-kampány

Berlin, okt. 22. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Wedgwood ezredes, az angol munkáskormány volt minisztere, aki keresztény ember léte tudvalevőleg egyik legteljesebb híve és munkása a zsidó népi ujjászüllesztés ügyének, az elmúlt hét elején a német fővárosba utazott. A kiváló államférfi berlini fogadtatása impozáns ünnepséggé fejlődött. A közönséggel zsúfolt pályaudvaron a német cionista szervezet és a Keren Hajjeszód vezetői üdvözölték Wedgwood ezredet, aki a berlini angol követnél tett látogatása után hétfőn délelőtt audiencián jelent meg a német birodalmi miniszterelnöknel és részletesen ismertette előtte németországi látogatásának célját.

Hétfőn este tartotta Wedgwood ezredes első nyilvános előadását a németországi Keren Hajjeszód meghívására. Az előadáson megjelent többek

közül dr. Ottó Braun porosz miniszterelnök, dr. Weissmann államtitkár, dr. Hermann Badt miniszteri igazgató, báró von Richthofen külügyminiszteri osztályfőnök. Kaszt titkos tanácsos és a német közélet számos más reprezentáns tagja.

Viharos ünnepség közepette lépett a színpadra Wedgwood ezredes, aki előbb németül, majd angol nyelven adta elő, hogy mi tette a cionizmus meggyőződéses harcosává. Nem a zsidók iránt egyébként is érzett szimpátiája miatt lett cionistává, hanem szabadságszerető, igazságérző és az emberi méltóság feltételén megbecsülése. A zsidóság — mondotta Wedgwood — az a nép, amely elsőnek értette meg a szabadság eszméjét, amikor lerázta magát az egyiptomi rabszolgaság jármát, majd később a makkabeusok adatt sikeresen megvalósította a világon az első nemzeti felkelést. A zsidók ezzel mintaképévé lettek más nemzeteknek, amelyek azonban ma már megvalósították nemzeti ideáljukat és így nem szorulnak semmiféle szimpátiára. Ezzel szemben a zsidók, akiket ma jobban földöznek és elnyomnak, mint a többi kisebb népet, megérdemlik a nemzsidók szimpátiáját abban a gigantikus munkában, amellyel megkíséreljük, hogy új átalakításokat

maguknak és szabad emberekké váljanak megint.

Wedgwood ezredes ezután annak a kulturális munkának a jelentőségét ismertette, amelyet a zsidóság végzett és végez Palesztina ujjáépítésével. Ez a munka dicsőségére szolgál a zsidóknak és feltételül emeli tekintélyüket a szabadon gondolkodó nemzsidók szemében. Így tehát ebből azokra a zsidókra is hárulnak erkölcsi haszon, akik nem mennek ki Palesztinába és ezért felbőlnél lekötelezettjei maradnak annak a műnek, amely a zsidóság új messiásjának tekintendő.

A zivós előadás nagy tetszéssel fogadták. Több felezőtalálás után az előadó Blumenfeld közölte a közönséggel, hogy a legújabb Keren Hajjeszód-jegyzék összege meghaladja a százmillió márkát.

Kedden nagy nyilvános négyülésen beszélt Wedgwood ezredes, aki csütörtökön Hamburgban, szombaton pedig Nürnbergben tartott előadást.

Ezzel kapcsolatban megírhatjuk, hogy németországi turnéjának befejezése után Wedgwood ezredes Erdélybe is elutazott, ahol november 5-én Temesváron, 6-án pedig Kolozsváron fog előadást tartani a Keren Hajjeszód hivataláról és jelentőségéről.

A bolygó zsidó

Eugen Sue világhírű regénye két hatalmas kötetben — 400 lejezt kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

Hirdessen az Uj Keletben

Ügyvédi határidőnapló 1929.
Lej 480. utánvétellel szállítja Lepage, Cluj

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemesi és bántás zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jánbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak írásra megjelölésével engedjük meg.

Az Erdélyi Helikon októberi számanak bevezető cikkében Molter Károly: szabó inas? címmel foglalkozik. Szűznemű királyfi körüli vitával a folyóirat közli Tamási Aron Himnusz egy számáról c. pompás, új novelláját. Reményik Sándor két versét, Németh László Andre Gaidé-ról szóló kitűnő tanulmányát, Spectator Penklub és a kisebbségek c. cikkét, Fülöp Károly Elvarázsolt kastélyban c. versét, Franz Weriel: A dzsira című novelláját Szilveszter Pál fordításában, Bíró Vencel: Karácsonyi János c. találmányának első részét, A szépirodalmi riport erdélyi hőse címmel nagy érdekességű közleményt, Fekete Lajos jugoszláviai költő versét, Henry de Montherlaunt, Tolstoj és a család című feltűnést keltő cikkét Horváth Henrik fordításában. Ebben a számban fejezi be a folyóirat Makkai Sándor Agnes című regényét. A szemle rovatban Tompa László, Szentimrey Jenő, Kadár Imre, Kós Károly és mások cikkei találja meg az olvasó. Az Erdélyi Helikon októberi száma három szép műmellékletben Papp Aurél két festményét és egy freskó vázlatát mutatja be olvasóinknak. Az Erdélyi Helikon egy évi előfizetési ára 900 lej (az Erdélyi Szépművészeti Társaság tagjainak és előfizetőinek 800 lej) egyes szám ára: 100 lej.

Ligeti József bucsuestéje Szombaton, f. hó 27-én este tartja bucsufelépését az Újságrókklubban Ligeti József, a kiváló táncművész a Román Opera volt balletmestere. Ligeti bucsua alkalmából rendkívül érdekes és új műsorral kíván kedveskedni a megjelenő közönségnek. Ugyanakkor fel fognak lépni a távozó művész iránti tiszteletük jeléül a program kebelében a Román Opera és Magyar Színház kiváló művészei, köztük a nemrég nagy sikerrel szerepelt román operai férfitáncos is. A nagyszabású művészestélyre ezúton is felhívja a klubvezetőség az érdekeltek figyelmét.

* Legjobb ideje, hogy gyógyszerárban, avagy drogeriában egy doboz Panilavin pasztillát vásároljon, mert ön a zord idő a légzőszervek csökkenő betegségével, mint torokgyulladás, köhögés, gégekatarrus és hasonlók.

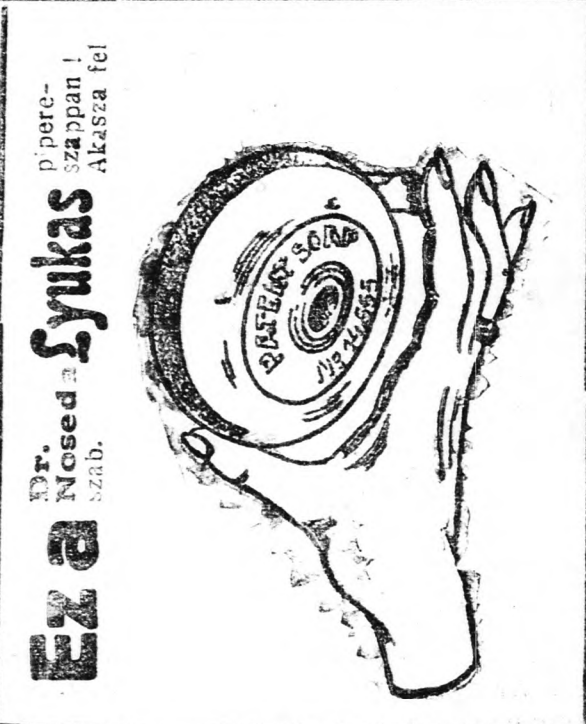
Érettségire

középsokaj, polgári és magánvizsgákra előkészít
GALBÖCZY magántanfolyam
Budapest, VI. L. Mária Teréza-tér 3. szám

Országos női atletikai verseny Brassóban. Brassóban az Olimpia rendezésében országos hölgyatletikai verseny volt, amelyen csak az Olimpia gárdája indult. A számokat két hölgy espedig Orendi és Dahinten kisasszonyok nyerték. Orendi kisasszony a táv és magasugrásban, a gerely és súlydobásban vitte az első díjakat a 100 méteres síkfutásban pedig 13.8mp. alatt új országos rekordot állított fel. Súly

és diszkoszban Dahinten kisasszony vitte az első díjakat, míg országos rekordot a 800 méteres síkfutásban állított fel 2 p. 58.4 mp. alatt. A harmadik rekordot a 4x100 méteres stafétában az Olimpia csapata állította fel 56.2 mp. idővel.

Héber nyelvi és irodalmi kurzusok Kolozsváron. Az erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség helyicsoporta újból megnyitja a héber nyelv elsajátítása céljából esti kurzusait. A tandíj oly minimális, hogy azon a legszegényebbek is résztvehetnek. Diákok ingyen oktatásban részesülnek. Az oktatást hetenként kétszer tartják meg: kedden és csütörtökön, az esti órákban a Ferdinánd király uti zsidó iskola helyiségében. Kezddőknek este 8-9 között, haladóknak 9-10 között. A kurzus vezetője Klein Elijáhu. A tanfolyamra jelentkezni lehet az erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség főtitkárságánál, Str. Baron L. Pop 10, vagy pedig Klein Elijáhu rabbinánál, Cal. Regele Ferdinánd 52.

Egy szabadságot katona követte el a balcesti erdei rablógyilkosságot. Megírta az Uj Kelet hogy néhány nappal ezelőtt a kolozs megyei Balcesti község erdejében borzalmasan összezsúrolt hullára akadtak. A vizsgálat során megállapították, hogy a meggyilkolt ember Négrea Joan balcesti földbirtokos, akit törrel támadott meg egy utonálló; elrabolta a nála levő tízezer lej készpénzt, majd a pénztárcáját és a többi iratait elvette. A gyilkosság szálai épen Balcesti községbe vezettek, ahol a csendőröknek feltűnt, hogy Salanca Vasile közkatonára épen a rablógyilkosság időpontjával egyidejűleg érkezett a faluba Nagyvárdáról, ahol katonai szolgálatát teljesítette. Salanca alig pár órai otthonlét után nyomtalanul eltűnt. Még váradi ezredétől sem tudnak róla felvilágosítást adni. Az ügyészségtől a helyszíre kiszállott bizottság alapos helyszíni szemle után több olyan bizonyíték nyomára akadt, amely Salanca bűnösségét igazolja. A nyomtalanul eltűnt katonára ellen elfogatási parancsot adtak ki.

A japán haditengerészet hadgyakorlatán egy torpedóromboló összeütött egy torpedóhajóval. Berlinből jelentik: A Wolf távirati iroda tokiói jelentése szerint a japán haditengerészet hadgyakorlatán egy kisebb torpedóhajó összeütött a raj egy új torpedórombolójával. Az összeütközés következtében a torpedóhajó percek alatt elsüllyedt. Legénységét megmentették.

Kedvező időjárás várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint enyhe időjárás várható, a nyugati részekben borulással és esővel.

A horvátok nem akarnak részt venni a prágai szláv olimpiászon. Bécsből jelentik: Zágrábi jelentés szerint a Narodni Val felhívást intézett a horvát sportférfiakhoz, melyben arra igyekeznek rábírní őket, hogy ne vegyenek részt a prágai innepségek alkalmával rendezendő szláv olimpiai versenyen, mert ott lesznek a szerbek kiküldöttei is, s a horvátoknak a délszláv címert kellene viselniük.

Bokréta ünnepély a kolozsvári zsidó kórházban. A kolozsvári zsidó kórház most épülő részének (kórtermek és modern műtőhelyiség) külső munkálatai befejezésükhöz értek. Ez alkalommal a kórház vezetősége a munkások számára bokréta-ünnepélyt rendezett. Dr. Sebestyén József, a kórházigazgató elnöke átnyújtotta a munkásoknak beszéd kíséretében az egyesület ajándékát. Beszédében rámutatott arra, hogy a kórház a szegény dolgozókat készíti, mely a drága szanatoriumi kezelést megfizetni nem tudja és habár a kórház zsidó jellegű lesz, mégis minden betegnek rendelkezésére fog állni felekezeti és faji különbség nélkül. A munkások Sebestyén elnököt és Devecseri mérnököt, aki az építést végzi, lelkes óvásokban részesítették. A kórházegységet ambulatóriuma továbbra is díjtalanul rendel kizárólag igazolt szegény betegeknek, a rendelési órákban a következő változtatásokkal: a belgyógyászaton: Dr. Jakobi József hétfő 9-10, dr. Normand Izidor: vasárnap 12-1-ig, kedd-csütörtök d. u. 6-7-ig. A gyermekgyógyászaton dr. Kiss Árpád hétfő-kedd-csütörtökön 8-9-ig, a többi rendelési órák nem változtak.

Rádió az esperanto szolgálatában. Madridból jelentik: Mariano Molado spanyol lelkész már 350 izben beszélt rádió keresztül esperantoul, vagy esperantoul: A madridi leadó minden hétfőn és csütörtökön közvetít esperantó tanfolyamot, szombaton pedig a következő hét programját ismereti esperantoul. Érdekes, hogy a leipzig és a laibachi leadók már mindennap közvetítenek esperantoul híreket.

Vasúti szerencsétlen ég sebe ültek. Bukarestből jelentik: Tecuciu közelében ma reggel egy tehervonat összeütközött a Galac-Marasestii szemlyvonattal. Az összeütközés erejét a személyvonat mozdonyvezetőjének a lélekjelenléte mérsékelte. A gépész erősen fékezett. Az utasok között hirtelen pánik tört ki, számosan az ablakon át ugrottak ki. Néhány vagon kisklott és a két mozdony összetört. Az összeütközésnek öt sebesült áldozata van.

A suceava megyei választások eredménye. Bukarestből jelentik: Suceava megyében tegnap voltak a megyei választások. Végleges eredmények még nincsenek, de megközelítőleg a liberálisok 5300, a Lupu-párt 3800, a nemzeti parasztpárt 5400 szavazatot kapott és minden körülmények között pótválasztás lesz.

* **Tüdőbetegek kérienek ismertető füzetet** a mindenesetben csodásan bevált Antiptysin, államilag engedélyezett tüdőbaj elleni gyógyszeréről. Díjmentesen küld az egyedüli készítő: Osváth-gyógyszertár Targu-Mures.

Héber ABC., imakönyvek, bibliák, füzetek és iskolaszerek legolcsóbb beszerzési forrása: **„Safruth“ Cluj**

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Kedd fél 4-kor és fél 6-kor. Mozielőadás. (Sorozatszám: 115-116.)

Kedd este fél kilenckor: Dohnányi Ernő, Telmányi Emil és Medek Anna Schubert-estéje. (Főlemelt helyárakkal. Bérleten kívül. Szám: 117.)

Szerda: Abris rózsája. (Ujdonosság 4-ed-szer, Napi bérlet 9. szám, C. Szám: 118.)

Csütörtök: Tosca. (Operaelőadás. Kelmay Ilonka, Angelo Capovia és Indries vendégjátékával. Premiérbérlet 10. szám. Szám: 119.)

Péntek: Román előadás.

Szombat: Cărevics. (Operettujdonosság először. Lehár Ferenc jubiláris, legszebb operettje, Karácsonyi Ili, Beleghe Bébi, Solyom Győző, Ihsz Aladár főlépésével. Premiérbérlet 11. szám. Szám: 120.)

Vasárnap d. e. 11-kor: Mozmatiné 15 és 10 lejes helyárakkal.

Vasárnap délután 3-kor: Iglói diákok. (Nagyon olcsó mozihelyárakkal: 50, 40, 30, 20 és 10 lejes jegyek. Sorozatszám 121.)

Vasárnap délután fél 6 órakor: Gyurkovics fiúk. (Operettujdonosság 5-ödször. Rendes helyárakkal. Koridor Ibolyával Beleghe Bébivel, Solyom Győzővel, Tompa Bélával, Ihsz Aladárral. Sorozatszám 122.)

Vasárnap este háromnegyed 9 órakor: Cărevics. (Operettujdonosság 2-ödször. Bérletszűnetben. Szám: 123.)

Hétfő: Cărevics. (3-adszor. Napibérlet 10. szám. A. Szám: 124.)

Kedd: Cărevics (4-edszer. Napibérlet 10. szám. B. Szám: 125.)

Szerda: Cărevics. (5-ödször. Napibérlet 10. szám. C. Szám: 126.)

A Magyar Színház mozi műsora: Hétfőn: Fél 4 órakor és fél 6 órakor A Varázsló

Kedd: Fél négy órakor és fél 6-kor: A Varázsló.

Csütörtökön: Fél 4 órakor és fél 6 órakor: A Varázsló.

A színháziroda közleményel:

Lehár legújabb és legszebb operettje: Cărevics. Izgalommal várt nagy eseménye lesz szombaton a magyar színháznak. Az operette-írás koronázatlan királyának, Lehár Ferencnek legújabb, legszebb és legtekélyesebb operettjét, a Cărevicsot fogják bemutatni.

A Varázsló a Magyar Színházban. A magyar színházban mindennap vetítik az amerikai filmgyártás legkolozs-szálisabb, legizgalmasabb remekművét a 8 felvonásos Varázsló-t.

Dohnányi, Telmányi, Medek Anna a magyar színházban. Ma este lélek-emelő, grandiózus Schubert-ünnep lesz a magyar színházban. A zene főpapjai: Dohnányi Ernő, Telmányi Emil és Medek Anna, Kelenyi Eduard fognak a kolozsvári közönség előtt áldozni a Schubert emlékének.

Csütörtökön este: Tosca - három vendéggel. Nagyszabású opera-estéje lesz csütörtökön a magyar színháznak. Hosszabb pihentetés után előadják Puccini Tosca-ját a címszerepben Kelmay Ilonával, aki körülrajongott kedvence volt a kolozsvári közönségnek, jelenleg pedig a berlini állami opera divája. Scarpia-t Capovia éneklí, aki a milánói Scala színháznak volt tagja s Amerikában is sokszor játszottá ezt a szerepet. Cavaradossi Indries. A Tosca előadását premiére bérletben tartják meg.

JOSIF IZRAEL

szücsmester Cluj (Kolozsvár)
Cal. Victoriei (v. Kossuth Lajos-ucca) 2. szám.
Nagy választék mindenféle szőrméből. Lelkiismeretes kiszolgálás garantálva.

BUDA

(Cluj-Kolozs) A...
ség igen sz...
a lisztelhel...
malmok va...
szorítókör...
Ezért, habb...
bevé áreses...
heli árakká...
Buzza: Bá...
lett cserél...
részere, mi...
nyéken 72...
Szilágysá...
belese üzle...
mert a kö...
ezen áraka...
drága.
Rozs: cse...
lejt jegye...
kon.
Tavaszi v...
külföldi rés...
Ára 850-8...
gyenebbé...
825 lejes...
A zab: u...
eddig nag...
de az árub...
tartanak 6...
mellett.
Árpa irá...
nik, am...
jut. J...
cserél gazd...
ok széri...
Fizelés...
berger és...
cég. Nagy...
előtt a nag...
posztónagy...
törvényszé...
téseit besz...
cég inszolv...
pontos rés...
értésülése...
cég 35 mi...
csak 6 mi...
hitelezők...
annak meg...
hogy a cég...
ével szem...

„H...
i par...
Oradea,
Készíté...
Művészi...
a legújab...
Mintázott...
a le...
Elváltat...
aranyrele...

Önműköd...
gummitá...
nékül. Nem...
nak és kisa...
autóknak 25...
Viszontelad...

Cserő Béla

Közgazdaság

Takarmánycikkekben megélenkült a külföldi érdeklődés

Buzában és babban áresésre, napraforgómagban árjavulásra számít a belföldi gabonapiac

(Cuj-Kolozsvár, október 22. Az Uj Kelet tud.) A terményüzletben a tevékenység igen szűk keretek között mozog, mert a helyi helyettesítések, melyekből a maltnok vásárlási kedve a minimumra csökkent, és a kínálat is megsűnt. Ezért habár az árnyárak lángha, számottevő áresés nem mutatkozik az elmúlt hét árukkal szemben.

Buza: Bánatban 700-705 lejes ár mellett esrel gazdát, főleg erdélyi maltnok részére, míg Biharban, Nagyszalonta környeken 725-730 lejert. Szatmáron és Szilágyságban az eladók 750 lejes árvevetelese üzletkötésre nem ad lehetőséget, mert a közfelfokvó maltnok sem fizetik ezen árakat, exportra pedig szintén drága.

Rozs: csekély forgalom mellett 620-625 lejert, az emelkedési feladatokkal szemben.

Tavaszi vetőbúkköny iránt a kereslet a külföldi részről valamivel barátságosabb. Ár 850-860 lejert Nagyváradon, míg gyengebb minőségű érmihályfalvai áru 825 lejes árral szerezhető be.

A zab ugyiszóval teljesen kiesett az eddigi nagy érdeklődés homlokteréből, de az árubirtokosok ennek dacára is kitartanak 600 lej körüli árkievetelesek mellett.

Ápa iránt jobb érdeklődés mutatkozik, ami annak árán is kifejezésre jut. A takarmányra 640-670 között esrel gazdát, minőség és feladatokkal szemben.

A csévestengeri műéste elien sok a panasz, mert ellen az áru és a tárolás nem jól bírja Bánatban, Aradon és Bihar megyében 400-440 lej közötti árral talált elhelyezést.

Napraforgómag: miután szállítóképessége naponként fokozódik, külföldi számlára is történeke próbászállítások, ami eddigi leszorított árat megjavította, úgy hogy határmenti álmásokon promó árú 650 novemberi szállításra pedig 700 lej sőt ezen ár fölött is történeke. A belföldi olajgyárak csak olcsóbb, 630-640 lejes árak mellett lépnek fel vásárlóként, mert nagyobbra becsülik a termést a lényegesen és azt remélik, hogy novemberben szárazabb árut fognak viszonylag olcsóbban venni. A felhozatalok azonban erre semmi pozitív reményt nem nyújtanak.

Olajpogácsa: bár a külföld részéről a kereslet továbbra is élénk, csak nyomolható árral helyezhető el. Novemberi szállításra 675-725 lej érhető el érte a határ-fuvar nagyságától függően.

Bab (fehér) az elért magas ár mellett továbbra is tartott, anélkül, hogy lényegesebb üzlet jöhetne létre, sőt a mai 20 lejes árak mellett a vevők csak a legsürgősebb szükségleteit fedezik, mert a csekély készletek dacára sem bíznak benne, hogy a cikk e magas árát sokáig tartogya háarmenti álmásokon prompt hasza.

delkeznek. Az inszolvenca Nagyvárad kereskedelmi köreiben példátlan feltűnést keltett és az ügyből előreláthatólag komplikációk fognak származni.

Olcsóbb lett a csehszlovák fa Magyarországon. Budapestről jelentik: A csehszlovák és magyar vasutak képviselői között tárgyalások folytak a csehszlovákiai fatranszportok Magyarországra irányított tarifájának leszállítása tárgyában. A tarifaredukció valószínűleg a gömbfára, fűrészfára és tűzfára fog vonatkozni. A közeli életbelépő tarifaredukció következtében a csehszlovákiai fa a magyar piacokon olcsóbb lesz, mint a romániai fa.

Fizetésképtelen a nagyváradi Grünberger és Várnai posztónagykereskedő cég Nagyváradról jelentik. Hétfőn délelőtt a nagyváradi Grünberger és Várnai posztónagykereskedő cég bejelentette a törvényszéknek, hogy kénytelen volt fizetéseit megszüntetni. A régi és tekintélyes cég inszolvenciájáról még hiányzanak a pontos részletek, benfentesektől nyert értesülések azonban tudni vélik, hogy a cég 35 millió passzívájával szemben csak 6 millió aktívát tud felmutatni. A hitelezők nagyszabású akciót indítottak annak megvilágítására, hogyan lehetséges, hogy a cég a passzívák hatalmas összével szemben oly kevés aktívát felelt ren

Őszi és téli **Divatkülönlegességek** kabát- és ruhaanyagokban.

Garantált minőségű **„Șighisoara” selymek** szolid árakban

Grünwald és Steiner
Női divatkülönlegességek áruházában
CLUJ, PIATA UNIRII No. 12.

SPORT

Vasárnapi sportesemények

(Cuj-Kolozsvár, október 22. Az Uj Kelet tud.) A vasárnapi sportesemények néhány érdekes meglepetést hoztak Kolozsváron a Haggibbornak három tartalékkal szereplő csapattal is sikerült formáját kijátszania és kis gólarányú győzelmével megszerezni a szezonbeli első két pontját, mellyel jelentősen javított a bajnoki tabellán elért helyezését. A Haggibbor egy másik csoportja kitűnő eredményekkel nyerte meg a kolozsvári kerület ping-pong-versenyét. A versenyen a Haggibbor játékosai bizonyultak a legjobbaknak, akik közül különösen Maulner Odón mutatott olyan játékokat, amely a kolozsvári kerületben kétségen kívül az első helyet biztosítja számára.

A nap többi eseményei közül a KMSC-nek a Romániától való súlyos veresége és a TAC-nak a Kimzsi fölött elért győzelmé emelkednek ki.

A Haggibbor nyerte a kolozsvári kerület ping-pong-versenyét

Férfi egyes 1. oszt. Bajnok Mauthner Odón Haggibbor 4 győzelemmel. 2. Wasserström Haggibbor 3 győzelemmel. 3. Alboo KAC 2 győz.

Férfi egyes 11. oszt. Bajnok Baló I. KAC 2 győz. 2. Weisz Haggibbor 1 győz. 3. Klein Haggibbor.

Hármas csapatverseny. Bajnok a Haggibbor csapata (KAC ellen 6:3, KASE ellen 8:1.)

2. KAC (KASE ellen 7:2).

3. KASE.

Férfi egyes ifjúsági. Bajnok Wasserström Haggibbor 3 győzelemmel. Halter József Haggibbor 2 győz. 3. Alboo KAC.

A bajnoki versenyeket a Wesel Károly elnöklte által álló szövetségi szakosztály teljes sportzerűséggel vezette le.

A női és vegyespáros számot nem játszották le, miután ezekre a számokra csak a Haggibbor versenyzői részéről érkeztek nevezések. A férfi párost elhalasztották és a hét folyamán fogják lejátszani. A verseny megrendezéseért Wesel Károly szakosztályi elnöki éri dícsérel.

Haggibbor-CFR 4:0 (0:0). Bíró Selicean. A mérkőzést megérdemelten nyerte a Haggibbor, a vereségek szentes és győzelműje csapata fölött A Haggibborban különösen a hálósor áll hivatásának magaslatán mely Virágot nélkülözve is gyökerében akadályozta meg a CFR csapatának szörványos támadásait. A közvetlen védelem mellett Szilágyi-Mátyás balszárny emelkedett ki az együttesből, azonban a csapatos többi része győnye játékot mutatott. A játék Haggibbor-főnyben telt el, amelynek azonban a bravurosan védő Micu miatt csak a második féldőben van eredménye, amikor Krausz huszméteres magas lövése védhetetlenül hálóba jut. A fair-nek induló játék második féldőben eldurvul és ekor a bíró mindkét csapatból kénytelen játékosokat kiállítani. A mérkőzés végén beállt sötétség miatt Seliceanu öt perccel az idő eltelté előtt fújta le a játékot

„HELICON”
iparművészeti műterem
Oradea, Str. Rimanóczy 4., I. em.

Készít és állandóan raktáron tart:
Művészi műanyagokat, ruha, kalap és a legújabb női kabátbélés díszítéshez.
Mintázott selymekendőt és selyemszálát a legtekintélyesebb kivitelben.
Elvállal párnamentőzést, batikolást, aranyrelief és túlmunkát, hozott anyagok elkészítését.

Autó Filler

Önműködő autópumpa megölt gummit egy pillanat alatt minden erőforrás nélkül. Nem kell léggumy a többlet kerékpároknak és kisautóknak 2000. Minden más méretű autókak 2500 Lej. Képviselek keresetnek. Vízszeladók nagy áresedmény. Vezérképviselet.

eserő Béla Arad, Gr. Alexandr esen 16.

Rádió, csillárok, égők, villanszerelés, CONSTRUCTIO
Cluj, P. Unirii 32. Telefon: 83.

Garantált orth. kóser
frissen fejt

tehéntej
modernül felszerelt tejgazdaságból, naponta kétszer (reggel és este) házhoz szállítva is kapható

Schwartz Ignácnénál
Rudolf-ut 36.
Meschgiach: Farkas Manó.

Hirdessen az Uj Keletben

Videki eredmények

Arad: Juil-ATE 3:0 (1:0). A Juil biztos győztese az Arad-kerület bajnokcsapatának.
Gloria CFR-Tricolor 4:1 (2:0).

Nagyvárad. Törökves-Crisana 1:1 (0:0). Meglepetés, reális eredmény. Góllövők Gábor és Máté.

Temesvár. TAC-Kimzsi 2:0 (1:0). A Kimzsi csapata erősen éri legjobb erőnek távozását. Reális győzelem.

TMTE-Banatul 1:1 (1:0). Nagy meglepetés.

Fratela-Rapid 4:1 (0:0).
Politechnika-ZSSE 0:0.
UDR-Kadima 3:0 (1:0).

Nagyszalonta NAC-ESC 4:2 (2:1). A Bajnoki mérkőzés botrányjal végződött, a nagyszalontai közönség megrohanta a NAC-nak a mérkőzésről távozó játékosait.

Nagyszében. Amateur Medgyes-HTV 1:1 (0:0).

Brassó. Coltea-Brasovia 2:0 (1:0).
DMTE-IAR 3:1 (1:1).
Olimpia-Uniria Segesvár 5:1 (0:1).
Bukarest. Juventus-Makkabbi 3:1 (1:0). A bajnokság derbije.
Olimpia-Uniria tricolor 4:0 (2:0).

Külföldi eredmények

Budapest. Ferencváros-Kispest 5:0 (2:0). A bajnokcsapat iskolajátékkal győzött. Takács (3), Turrai és Székelyek góllaival.

Hungaria-Sabaria 3:2 (1:0). Nehéz küzdelem, amelyet a Hungaria megérdemelten nyert meg. A gólokat a debutáló Barátky (2) és Haar, illetve Stofian és Tárnok lőtték.

Vasas-Ujpest 3:0 (1:0). Az Ujpest veresége óriási meglepetés.
Debrecen. Boesky-Bástya 2:1 (0:1).

Kaposvár. Somogy-Budai 33-as 1:0 (0:0).

London. Berlin-London válogatott futballmérkőzés 4:1 (3:1). Nagy meglepetés.

Egy rendetlen történet

írta: René Schickele

Valamikor nagyon sokat álmodtam, lopva és igazán. S ezekben az álmokban mindig megtaláltam a gyönyörűséget. A megálmodott álomnál azonban jobban szerettem kitalálni az álmokat s ezek a kitalált álmok már elszelenebbek voltak, annál jobban tetszettek nekem — és másoknak.

Mindez alapiában véve azonban egy hosszú és súlyos betegség volt. El fogom mesélni, miként gyógyultam ki belőle. A történet nagyon rendezetlen lesz, végül azonban nagyon morális a vége.

A svéd Gothenburgban megismerkedtem egy orvossal, egy napbaráttal a férjével, aki a legkomplicáltabb módon a világ számára csak egy látásmódról volt bekezdve: a lélek alkotmányi állapotaira. Vidám kedélyvel, amelynek a színei szinte nap sugarfényben usztak, mint az alvilági kőbor lovaga ödögölt az álmok tudata alatti sötét és veszélyes vizein, melyek az ember legelhálgatottabb mozdulatait és borzongásait tükrözik vissza. Ezek a kirándulások számára semmi veszedelmet nem jelentettek, a legkisebb veszedelmet se. Ravaszul dörszölte a kezét és gömbölyűen ragyogott a megelégedéstől, amidőn egyik reggel egy mulatozás után a szállodában egy álmot meséltem el neki. Már nem tudom, miféle álmom volt. Csak azt tudom, hogy nagyon sokat itunk s hogy az orvos az álmmal kapcsolatban lényem ősi kegyelenségét tárta fel előttem, úgy, hogy egy pillanatra úgy tűntem fel magam előtt, mint valamelyik Borgia. Nem kevésbé hízelgő volt ez számomra. Ebben a hangulatban hagytam rávenni magam, hogy a vonat helyett a Göta-csatornán utazzam Stockholmba, félleg-meddig tehát keresztül-kasul Svédországon, egyik tengertől a másikig.

Az utazás leírhatatlan volt. A Trollhatta vízesésén kívül, amit pár órai vasúti utazással kényelmesen nézhetünk volna, két napon keresztül semmi egyéb nem volt látható, mint lapos erdőbenőtte föld, melyen minden órában egy-egy vörös fűrészmű bukkant fel. Éjjel a zsilipek láncán csörögtek. Ilyen pokoli ébresztőművel ellátott zsilip nem kevesebb, mint 58 van a Göta-csatorna mentén s csak ezek után érkezünk Stockholmba.

Természetesen csak nappal aludtunk, jöllehet, nagyon sokat itunk. A láncok lármája azonban nappal is hallatszott, úgy, hogy már egész belekábultunk. Émberhez méltatlannak tűnt volna számunkra, hogy a fedélzeten egyszerűen álljunk egymás mellett s hogy úgy igyunk, ahogy egy csoport amerikai előttünk tette. Szórakoztunk, úgy tettünk, mintha nem itunk volna, hanem száraz beszélgetést folytatnánk. S mert a svéd doktor semmit sem szeretett úgy, mint az álmokat, ezért álmokat meséltem neki. Sorozatosan szállítottam az álmokat, tucat- és csomószámra. Mialatt meséltem, úgy találtam, hogy nem kell megérőltetnem magamat, mert a doktor elragadtatása és a jégbehejtött rajnai bor engem is elmámorosítottak. A legtöbb álmom gyermekkoromban játszódott le. Valószínűleg azért, mert mindig meglepőnek találjuk, ha a gyermeket ugyanolyan érzések lepik meg, amelyek tulajdonképpen a felnőttek előjoga. Mindenféle meséltem ifjúkori szerelmekről. Azután a szerelem témájáról áttértem a gyűlöletre. Beszéltem egy osztálytársamról, egy sajtószíni sápadt fiúról, aki egyszer rettenetesen szegénybe hozott s aki hosszú távollét után ismét felbukkant emlékezetemben. Ez alkalommal egyenesen háborút viteltem ellene, jöllehet, józan állapotban egész közömbös volt számomra.

Amint egy álommal kész voltam, elkezdte a doktor „Tehát — figyelje meg!” s a hangja úgy hallatszott, mint valami vidám jelzés a csatározás be-

szüntetésére s tüstént leszállt belém s már bent volt és körülnézett bennem. S amit ezekről az utairól hallottam, az egyenesen lélegzetelállító volt. Szinte nem tudtam eléggé hallgatni mindazokat a meglepő kalandokat és erőszaktevéseket, amelyek lelkem mélységeiben előfordultak. Gyakran megkérdeztem magamtól, vajon kettőnk közül melyik a képzettüsből mesélő: én-e, vagy a doktor? Ez az egész dolog szinte egy dalnokverseny volt, keresztül Svédországon, egyik tengertől a másikig.

A szabad téren álmodtam nyitott szemekkel. Ennek tartotta tudniillik a doktor. Az álmok szinte a napszakok változásával változtak. S estefelé azokban az órákban, midőn a betegeknek a láza száll, direkt extázisba kerülünk. A svéd egyre-másra ölegetett s a bőlcsek fehéren izzó barátságára esketett. Évekre szóló tudományos munka anyagát szállítottam neki, mondotta. Évekre szóló anyagot... Én pedig kiáltottam, hogy örök barátsággal tartozom neki, amiért végre megismertem önmagammat. Könyvek állottak a sziminkben. Testileg és szellemileg összetörve hullottunk a kabja kerevetére, ahol ágyat vetettek nekünk s kísérteties éjszakákat töltöttünk együtt. Másnap reggel a kenyerek, halak és snapszok toronyyszerű bőségéből, amelyet röviden svéd buffetnek neveznek, merítettünk új erőt.

Stockholmban a bucszás alkalmával a doktor előtt egy valómást tettem. Mindaz, amit mondtam, kivéve a gothenburgi szállodában elmesélt álmot, — hazugság, amit az ördög sugalmazott. Az ördög a vétke, amiért az én riámoros unalmamban kitalálta Svédországon keresztül, egyik tengertől a másikig, ezeket az álmokat. Máskor ne engedje meg, hogy valaki elmesélje az álmát.

Nem hitte el. A gyöngye testi férfi úgy nevetett, hogy az emberek utána fordultak s nevetés aranyfogainak csillogásával nyoszörgőbe a két napba a tenger és az ég között, majd pedig megölelt, s viszonyaihoz mérten túlságosan erősen megveregette a vállaim.

— Ezt az egész állatkertet ön találta ki? Ezt mesélie másnak! — s a kocsiból, amely a kikötőből a szállodába vitt, udvariasan kisegített, ő meg nevetve továbbhajtattat a lakására.

Sok évvel később egy svájci szanatóriumban voltam, amelynek a vezetője mindenféle kísérleteket tett a pszichoanalízissel. Az igazgató szélesvállú, józan, szinte kemény kedélyű férfi volt. Szívesen analizáltam volna magam én is. Dr. L. azonban hétről-hétre halogatta a dolgot s végül egyáltalán nem beszélt róla. Valószínűleg nem svédországi álomorgiák meséi voltak azok, amiért nem nyerte meg a bizalmát.

Hisz csak mostanában ismert meg! Leiki egyensúlyállapotom nem én a legjobban állt. Ezért voltam szanatóriumban s spleen-em magas tengerén úgy lestem az analizisre, mint egy kalóz a postahajóra. A kárak és egyéb dolgok mind készen állottak; kés volt a fogaim közt és pisztoly mind a két kezemben.

A kéregetőt kerüli legkönnyebben az ember. Dr. L. azonban feladta hogy páciensével szemben harci állásba tartózkodjék. Ebben az állapotban voltunk amidőn egyik reggel egy bolond álmot találhattam fel.

Előzőleg azonban egy gyermekkori élményemről kell beszámolnom.

Tizenkétéves koromban debütáltam először a irodalomban egy vakmerő plágiummal: A «Jó Pajtás» című folyóiratban egy hosszabb hexameterben írt költeményt olvastam. A költemény címe: «A mi osztályunk» volt s anynyra tetszett nekem, hogy megtanultm kívülről.

— Halljátok csak — mondtam az is-

kolaudvaron — egy nagyszerű verset olvastam. A hallgatók nemkevésbé el voltak ragadtatva mint én s elragadtatásukban legjobb barátomat, a legkomolyabban Old Shatterhandnak neveztünk, a következőket állapította meg: — Én mondom nektek, hogy ő nem olvasta ezt a verset! Nem vesztitek észre, hogy ez a vers pontosan a mi osztályunkra illik! Ezt a verset ő maga csinálta.

Egyáltalán nem gondoltam erre s mintegy elvakítva állottam a fiúk között. Tagadásom azonban egyre gyengült s midőn egy sajtószíni sápadt osztályársam, névszerint Depsich, akinek a szülei Schleswig-Holsteinből vándoroltak hozzánk, a következő órában felállt s a tanítónak jelentette:

— Renátus Schickele (semennyiért a világon sem nevezett volna a szokott keresztnevemen Renénék), Renátus Schickele írt egy verset az osztályunkról és el tudja mondani kívülről, s ugyan akkor Old Schattenhand, aki mögöttem állt, egy erőteljes ütést mért a hátamra, felállottam s az osztály nagy öröme előadtam az én versemet, a «Mi osztályunkról».

Sikerem nagy volt. Hamar elfelejtettük azonban s a legalaposabban elfelejtettem én, ugyanígy, hogy tizennégy nappal később a Schleswig-Holsteinből származó Depsichnek minden aggály nélkül adtam át a «Jó Pajtásnak azt a füzetet, amelyben költeményem állt. A vers egyáltalán nem volt anonim, sőt teljes névvel meg volt a szerző nevezve. A legutolsó strófa alatt állott: «Fritz Mayer, negyedik osztály középiskolai tanuló». S ismét Depsich volt az, aki az órában felállt és jelentette:

— Renátus Schickele versét a Jó Pajtás című lapból lópta. A szerző neve Fritz Mayer és Apoldában lakik — s a folyóiratot meglengette a feje fölött.

Nem tudom leírni, milyen ellenszenv volt a sajtószíni sápadt, ideszámra zolt Depsich vigyorgása, amidőn feléje fordultam, hogy az ének azt az ürszerű részlet nézzem, amelyből számomra a megsemmisítés dörgeése hullott alá. Osztálytársaim fejei tüzes köddé mosdottak el. Egvedül Depsich tekintete, mintha a feje a levegővel lett volna tele, izzó grimaszokat vágya lehegett előttem. És tényleg ez is volt az ő feje. Mind a mai napig világosan látom magam előtt ennek a léggömbnek a vigyorgását. Egyenesen rosszul érzem magam, ha erre gondolok.

Az iszonyu megalázás nem mulott el oly hamar, mint a dicsőség, végül azonban ez is csak elmúlt. Legalább is elmúlt látszólag. Amidőn egy este az egyik néptelen utcán Depsichkel találkoztam és mint a szél olyan lágyan arcul legyinttettem, ezzel mind a kettőnk számára el volt intézve a dolog. Nem tartozott a kiváló ellenségeim közé, jöllehet ugyanúgy, mint a tanító, állandóan Renátusnak gyalázott. Mindenekelőtt az én nevem Winnetou volt. Mint ilyen lettem a Zaberni lejtőt a Vogesekben indián bandám élén bizonytalanná s ki volt ő? Depsich örvezető az ügyvagy ideszámra zolt Smith ezredes csapatában.

A következőkben most már csak ezekről lesz szó s főleg Smith ezredesről, főzsem ősi és halálos ellenségéről, akit nem sokkal ezután egy rokona látogatott meg Amerikából.

Az ősi és halálos ellenség az angol védművek parancsnoka volt a Zaberni lejtőn és ugyanolyan erős volt, mint én s bár az adóbeszedők, a kaszárnyafelvigyázók, a posta és vasuti tisztviselők fia, akiből a kormánycsapatok tagjai rekrutálódtak, a legnagyobb részben mind ilyen ölmeképek voltak. Smith ezredes mégis jelentékeny nehézségekkel jelentett számunkra.

Az idén például bevezette a tüzfegyvereket s ezáltal olyan fölténybe került,

Butorban
„Fischer” neve márka
Feltétlen tekintse meg
FISCHER ALBERT
butoráruházát Cluj, Cal. Reg.
Ferd. (v. Ferencz József-ut) 61. sz. alatt
Butorszükségletét eredeti
gyári ártan szeresheti be!
Rszletfizetést is kedvezmény!
Szolid munka! Dícső árák!

amit a legerősebben megcsináltunk. Bizonyos időre volt szükségünk, amíg elég zsebpenzt összegyűjtöttünk s elment kereskedtünk s az anyai háztartási kasszából elég pénzt loptunk ahhoz, hogy Smithék előnyét letörjük. Természetesen megsemmisítő rajtaütést terveztünk olyan rajtaütést, amit egyes elsieltett lövésekkel semmiképpen sem akartunk az ellenség előtt elárulni.

Hogy az ellenfelet legalapozzuk, nagyobb kaliberű fegyvert választottunk. Ezekbe a nagyobb kaliberű fegyverekbe durvább sódarabokat tehetünk, s ez kétször olyan erős hangot is adott. A döntőütközést a legközelebbi iskolamentes napra, csütörtökre volt kitűzve s az előkészület nagyon gondosan történt. Többek között az utolsó vasárnapra arra használtuk, hogy az angol erőd közhalmazába egy dinamitpatront helyezettünk el. A huszonnégy méter hosszú gyújtósínor egy mozdorólábokorban végződött. A gyújtósínort egy kőbányatukajdonos fia, egy egészen elsőrangú indiánus találta el.

Lent a városban Smith ezredes, a negyedik Friedrich Buttermann és én egyáltalán nem voltunk rossz viszonyban és Fritznék átvitak, úgy, mint az édesanyja. Édesapának egy kis banküzlete volt a templom mellett.

Az amerikai rokonnok látogatásáról szerdán hallottunk. Ekkor Fritz egy aranydollárral lótt az iskolába, megmutatta nekem és azt mondta, hogy az amerikai rokon ajándékozta neki. A dollár olyan volt, mint egy vékony sárga aranyból készült pénz. Odaadta a kezünkbe, hogy megtapogathattuk; táncoltattuk a tenyerünkön s ezután mindannyian a lepcsőházba mentünk, ahol Frici letérdelt és az aranydollárt előtünk a kövön megnégette. Igazi, valódi arany volt.

Hazamentem Fricit magam mellé vettem és megkérdeztem tőle, hogy mennyiért adja el a dollárt. Felajánlottam a dollárért két kötet May Károly könyvet, a Jó Pajtás öt évfolyamát, ötven üres kakaódobozt, s egy földgömböt nappal és holddal.

Ezek mind az én dolgaim voltak. Fritznék azonban nem tetszett az ajánlat.

Ekkor meséltem neki édesapám francia katonai revolveréről, amit még a Garibaldi emhere ellen való küzdelemben használt s azután meséltem egy igazi emberi koponyáról, amit még szintén megkaphat. A koponyát öregebb bátyám tartotta dolgozószobája sarkában, a revolver fenn volt a padláson egy ládában.

(Folvt. köv.)

LITHYNIA Gyógyvíz
Paptamási ásványvíz
Gyomor-, vese-, hólyag-, epe- és csu-
bantalmak legjobb orvossága. Képviselet:
DACIA viztelítő-üzem, - Cluj, Calea
Regele Ferdinand

Hirdessen az Uj Keletben

KIADÓHIVATÁS
Str. Baro
SZERKESZTŐSÉG
Éjjeli telefon
ELŐFIZETÉSI ÁLLÁS
Egész évre
Félévre
Negyedévre
Egy hóra
IX évfolyam
1928 Október
* 5689 CH

„Jobb bolse

Mai számunkban Fábán Béla mag nek a csongrádi csolatos teleplézését az újabb szági diákiunteté teleplézés minden latlaná tevően dolkodó és érző és nagyon súlyos ciák levonására minden körülmé dokumentuma vonat jelenlegi men a teleplézés egyb követett atrocitás kumentumok per

Ezek a dokume hogy a hivatalos légkörében tag t szettü gyilkosságo lyek a zsidók ellen pedig teljes lélek festést ad a di diákiuntetésekkel a rendőrbírói ite den kulturerber nek el. Amikor a tudják — mert hogy a zsidó la eszközzel lépne nem vezethet: csá lengenek és furk zonyasgot kultur Minden jel arr magyar kormány nek eslekedeteit vagyis magyarár rend és konszolid addig befelé s anarchia és az t tevékenységét. I sem az a hazafi jelenlegi magyar hivalkozni, nem mert kimondottan szolgálatában áll partikuláris érd érdekeket is felá

Epen Fábán I juk meg, hogy az középosztály egy itélki azt a „Jobb amely Csongrád robbant ki, enne hivatalos kormá és a lelkiismeret nélküli szolgálatá ennek a kormány súlyosabb szenved zsidóság viseli v a magyar tömeg minden eltussolás citás a magyar pénz árfolyamát vezet, ami termé amugyis elvisel amely ma a kold gozó tömegeinek Barmennyire i kiolvasni a mag magyar kormány eltussolási és kile veleteiből, — ezt lett sem sikerül f látjuk, hogy Mag a konszolidáció. latlan erőfeszíté ten az idegenfor — külső máz csu kőtyagosodott diá